

Handboek

schieten op de

“staande wip”

Colofon

Een uitgave van Christ van Kalmthout i.s.m. Nederlandse Bond van Wipschutters (NBvW).

De tekst is geschreven op basis van algemeen aanvaarde informatiebronnen, waaronder richtlijnen en standaarden.

De tekst is becommentarieerd door deskundigen in de boogsport en sportbeoefenaars van de “*staande wip*”.

Dit commentaar is in de uiteindelijke tekst verwerkt.

De informatie in dit boek dient als leidraad voor het handboogsport onderdeel: “*staande wip*”.

© **copyright incl. foto's:** Christ van Kalmthout (“Gastelse WipClub”: GWC) Oud Gastel (N-Br.).

ISBN: 978-90-804043-4-2 Tweede druk, maart 2011

Inhoud

Voorwoord:	1
<u>Algemeen:</u>	
- Een stukje geschiedenis	3
- Geschiedenis van de " staande wip "	4
- Soorten (ver)schietingen	6
- Wat is het doel van handboogschieten op de " staande wip "	7
1/ <u>Drie disciplines:</u>	7
- Het doelschieten (korte omschrijving)	7
- De "liggende wip"(korte omschrijving)	8
- De " staande wip " (onze discipline)	8
2/ <u>Het klep schieten:</u> (onze discipline)	9
- De klep	9
3/ <u>Op klossen schieten:</u> (onze discipline)	10
- De klossen	10
- De klos piketten	11
4/ <u>De wipmast:</u>	12
- De uitvoering	12
- De "open wip"	12
- De "muitmast"	14
5/ <u>De "Nederlandse" prang</u>	15
- Uitleg "Nederlandse" prang	15
- De pennen	17
6/ <u>De vogels:</u>	18
- De kleine vogel (36 stuks)	19
- De kal of "kalvogel" (2 stuks)	19
- De zijde of "zijvogel" (2 stuks)	19
- De hoofdvogel (één)	19
- "Bosman"	20
7/ <u>De handboog:</u>	21
- Type handboog	21
- Links- en rechtshandige handbogen	24
- De steunstok	25
8/ <u>De pees:</u>	26
- Trekkkracht	26
9/ <u>De pijl:</u>	28
- De meet of pijnok	28
- De veren	29
- De pijlschacht	30
- De maatpijl - trek lengte	31
- De pijlsteun	31
- De pijldop of hoorn	32
10/ <u>Schiettechniek:</u>	32
- De opbouw	32
- De schiethouding	33
- Het schieten	38
- Wat wél en niet mag worden gebruikt bij de " staande wip "	39
- Punten waarop men moet letten	40

11/ <u>Algemeen:</u>	41
- Veiligheid en hulpmiddelen voor de “ <i>staande wip</i> ”	41
- “Overwinteren”	42
- Bij de boogwinkel	42
- De “Commissaris van orde”	43
12/ <u>Koningschieten:</u>	43
- Het Koningschieten	43
13/ <u>Keizer:</u>	44
14/ <u>De telling:</u>	44
- Lijsten	44
15/ <u>Woordenlijst:</u>	
- Termen voor de “ <i>staande wip</i> ”	46

Voorwoord

Het handboogschieten is al een zeer oude tak van sport. Over een enkel deel van deze sport is reeds veel geschreven aangaande techniek(en), materiaal en disciplines. In het bijzonder over het “schieten op een doel”. Tot mijn verbazing is het begrip “wip” voor velen heel wat anders dan hetgeen het “*van Dale Groot Woordenboek*” hierover óók schrijft:

“Wip” Volgens van Dale Groot Woordenboek » mast waarop mikvogels e.d. worden geplaatst, om daar met een handboog naar te schieten.

In Nederland schiet men volgens de Nederlandse reglementen van de “**Nederlandse Bond van Wipschutters**” (hierna te noemen: NBvW).

Deze is opgericht in 1928 (Website: www.nbv.nl). De NBvW is onderverdeeld in 2 districten: Zeeuws-Vlaanderen en Zuid-Beveland.

In deze districten worden voorwedstrijden gehouden voor de districts-kampioenschappen en voor het Nederlandse Kampioenschap; waaronder het individueel kampioenschap en het kampioenschap van de viertallen.

Via deze wedstrijden worden ook de deelnemers aan het Europees Kampioenschap geselecteerd, waaronder het kampioenschap van de landenploeg, bestaande uit 24 deelnemers van ieder land en het persoonlijk Europees Kampioenschap (Website: www.nbv.nl).

Nederland

België

In België is dat de “**Koninklijke Nationale Bond der Belgische Wipschutters**” c.q. “**Fédération Royale Nationale des Archers Belges**” (hierna te noemen: KNBBW-FRNAB), opgericht in 1908. (Website: www.knbbw-frnab.tk)

In Noord-Frankrijk is dit de “**Union des Association d’Archers du Nord de la France**” (hierna te noemen: UAANF), opgericht in 1906.

(Website: www.uaanf.fr)

Noord-Frankrijk

Europees

Er is ook een “Europees Comité Boogschieten Staande Wip”, opgericht in 1949. Leden hiervan zijn België, Noord-Frankrijk en Nederland.

Zij heeft tot doel:

- de wederzijdse verbroedering en verstandhouding te bevorderen.
- het inrichten van jaarlijkse Europese Kampioenschappen voor zowel jeugd als senioren, voor landenploegen en individueel.
- de “*staande wip*”-sport op internationaal gebied te bevorderen.

De deelnemende landen organiseren de kampioenschappen bij toerbeurt.

Ik, de schrijver van dit handboek, heb mij lang geleden aangesloten bij de vereniging in mijn dorp Oud Gastel, in Nederland, welke een onderdeel van de handboogsport beoefent, nl. “wipschieten” of beter, het schieten op een “*staande wip*”. *Veel van de in dit handboek vermelde voorbeelden, zoals organisatie, telling en competitie van de schietingen, kunnen bij onze vereniging afwijken van de gebruiken bij andere verenigingen of maatschappijen, zoals die in België en Noord-Frankrijk. . . .*maar dat zijn slechts verschillen in de marge!

ledere vereniging of maatschappij heeft, zeker bij de Koningschietingen, haar eigen gebruiken en tradities! (zie daarvoor hun Statuten en/of hun Huishoudelijk Reglement)

Jeugdleden zijn jongens en meisjes in de categorie van **12 tot en met 18 jaar**.

- De trekkracht van hun boog is daarop aangepast en gaat van 20 tot 40 Lbs. (9,06 tot 18,12 kg.) maximaal.
“Lb” Volgens van Dale Groot Woordenboek » symbool voor Engelse pound (453 gr.).
- Het woord dat we verder in de handleiding zullen gebruiken is: **pound**.
(**Lbs**. duidt op het Engelse meervoud: pound**s**).

(Senior)Leden zijn mannen en vrouwen in de categorie vanaf **19 jaar en ouder**.

- De trekkracht van hun boog gaat van 40 tot 60 pound maximaal (18,12 tot 27,18 kg.).
Bij de afdeling: district **Zuid-Beveland**, welke onder de Nederlandse Bond valt, is dit tot maximaal 55 pound (24,92 kg.), waardoor de verenigingen in dit district dit maximum ook voeren. In Belgische en Noord-Franse maatschappijen, maar ook in Nederland bij andere districten, gelden weer andere maxima!
Men is in België en Noord-Frankrijk tevens **verplicht** een **Bondskaart** te hebben!

Wij schieten, maar er is zoveel méér als je jezelf erin wilt verdiepen.

Helaas, er bestaat niets in boekwerken of lectuur waarmee je je kennis zou willen of kunnen vergroten en op het internet is de “**staande wip**” een zéér ondergeschoven onderdeel van de handboogsport en komt als zodanig bijna niet aan de orde.

Ik wil best bekennen dat ik daar moeite mee heb. Een geweldige sport, zéér gezellig onder de leden, met daarbij de drang om steeds beter te willen presteren. Dit vraagt dus ook om méér kennis over dit onderdeel van het handboogschieten. Al pratend en mailend met de leden in België en Nederland, zoekend op het internet en benadering van mensen van de “Nederlandse Bond van Wipschutters” en de “Nederlandse Handboogbond” ben ik met het schrijven van: **Handboek, schieten op de “staande wip”** begonnen.

Het **uitgangspunt** is dus een “**staande wip**”, waarop geschoten wordt. In eerste instantie is er iets over “*handboogschieten op een doel*” bijgehaald. Dit is de meest voorkomende discipline in de handboogsport en heeft de meeste (fanatieke) beoefenaars.

Over deze discipline is een overweldigende hoeveelheid lectuur aangaande schiettechniek, lichaamshouding en accessoires te verkrijgen, waar menig tak van sport jaloers op zou zijn (zie b.v. “Fita Handboek Trainers” op het internet).

Maar deze sporttechniek wijkt nogal af van de onze.

Ik heb dan ook besloten mij **alléén** op de “**staande wip**” te oriënteren.

Met foto’s en tekeningen heb ik geprobeerd om het geheel te verduidelijken en getracht de onwetendheid omtrent de “**staande wip**” weg te nemen. Jammer genoeg zijn een aantal “*vaste gegevens*” als hoogte wipmast en prang, aantal vogels, berekeningen en tellijsten, enz. nog steeds niet aan **bindende regels** of **vaste waarden** gebonden.

(een opdracht aan het “Europees Comité Boogschieten Staande Wip?”).

Zoals een handboogsportvriend aanhaalt: “*deze kunst uit het grijze gebied halen*” en “*ervan uitgaande dat dit werk nog steeds niet af is*”, berust ik hierin!

Ik schrijf in een “hij”-vorm, maar men kan daar ook een “zij”-vorm voor in de plaats lezen, daar ook zeer veel meisjes én vrouwen deze sport met succes beoefenen.

Veel plezier met dit Handboek én onder de “**staande wip**”.

Christ van Kalmthout.

Algemeen

- Een stukje geschiedenis

Het hoeft geen betoog dat het handboogschieten één van de oudste kunsten is die de mensheid kent. De pijl en boog zijn hoogstwaarschijnlijk afkomstig uit Azië. De Chinees Hori zou de uitvinder zijn. Archeologen vermoeden dat zo'n 15.000 jaar geleden de eerste pijl uit een boog wegvloog, maar de oudste, harde bewijzen zijn tussen 10.000 en 11.000 jaar oud. In de prehistorie werd boogschieten op elk continent bedreven, behalve in Australië. Daar had men de boemerang! Klassieke beschavingen hadden al enorm veel boogschutters in hun legers. Pijlen waren

Koreaanse / Mongoolse boog

zeer destructief tegen grote menigten en het gebruik van boogschutters kon al snel leiden tot een overwinning. Bij de Grieken werd de handboog ook gebruikt als teken van macht en aanzien. Al bij de *eerste officiële Olympische Spelen* (in 776 vóór Christus) zijn wagenrennen, discuswerpen, verspringen, worstelen, boksen, speerwerpen én schieten met pijl en boog de eerste sporten die beoefend werden. In het middeleeuwse Europa steeg de waarde van het boogschieten op het slagveld gestaag. De Mongolen, die een korte Koreaanse / Mongoolse boog (= soort recurveboog) van composiet materialen (hoorn en hout) gebruikten, perfectioneerden het handboogschieten vanaf de rug van het paard en gebruikten dit om de Aziatische steppen en Oost-Europa te domineren. Ze schoten vanaf hun paard terwijl ze het doelwit (lees: de vijand) naderden, draaide zich om in hun zadel om achtereenvolgens nog een schot te lossen terwijl ze wegreden. Ook had Dzjengis Kahn (1162-1227) tijdens zijn rooftochten een extra zware boog bij zich. Deze werd tussen 2 paarden bevestigd. Enkele mannen samen moesten de boog uittrekken. De pijl bereikte een afstand van wel 1000 meter. In de pijlpunt zaten gaten, die een fluitend geluid maakten door de wind, die door de gaten stroomde. Dit om de vijand bang te maken. Ten tijde van de Honderdjarige Oorlog hadden de Engelsen het handboogschieten te voet geperfectioneerd. Zij gebruikten een longbow. Schutters werden vanaf de kindertijd getraind door voortdurend en veelvuldig te moeten schieten. De kruisboog werd erg populair tijdens de Middeleeuwen. Het duurde lang om een longbowschutter te trainen en hij moest dan ook geregeld blijven oefenen om een goede schietvaardigheid te behouden, terwijl het maar een korte training vergde om goed met een kruisboog te kunnen schieten. De kruisboog was krachtiger, maar zwaarder dan de longbows. Het grootste nadeel was het feit dat het vrij lang duurde om de kruisboog te herladen. De introductie van vuurwapens zorgde ervoor dat de boog van het slagveld verdween. De vroege vuurwapens waren nog lange tijd in feite minder effectief dan de getrainde longbowschutter. Al zo'n tienduizend jaren heeft de mens zich van de handboog bediend met wisselende bedoelingen. Was de handboog allereerst een middel voor de jacht en dus uiterst belangrijk voor de voedselvoorziening van de mens; bijna onmiddellijk werd hij ook gebruikt ter verdediging en deed daarmee zijn intrede in de krijgskunst. Maar ook is het boogschieten als sport al zeer lang bekend. Het waren de Perzen die het handboogschieten in de Griekse cultuur introduceerden. Daar was het handboogschieten één van de gewaardeerde krijgshaftige kunsten, waarin de besten het tegen elkaar opnamen in de schaduw van de berg Olympus. De tijd dat de boog een belangrijk wapen bleef vond zijn einde met het intreden van het vuurwapen. We kennen allemaal de geromantiseerde confrontaties tussen handboog en vuurwapen, zoals ten tijde van de strijd tussen de Indiaanse bewoners van Noord Amerika en de kolonialisten. Behalve de Indianen waren ook de Turken erkende handboogschutters en het verhaal

gaat, dat Sultan Mohammed Khan in 1247 zijn pijl 1275 pijllengten kon weg schieten. Dat komt neer op een afstand van bijna 1000 meter (1275 x 0,78 cm.)!

Nog in het einde van de 19de eeuw was er in Londen een Turk, die zijn pijl 800 meter ver schoot, de sportman van het jaar. Sowieso kent de geschiedenis van de boogsport vele romantische helden. Een handboogsporter, die over zijn sport met buitenstaanders praat, wordt al snel vergeleken met Robin Hood of wordt, door absolute leken, gevraagd of jij de appel van iemands hoofd kan schieten, terwijl deze "heldendaad" door de Zwitserse voet- of kruisboogschutter Wilhelm Tell werd verricht.

Het handboogschieten kent ook vele gedaanten over de hele wereld, in vele verschillende culturen. Men heeft het dan over schieten op een "doel". Zo is in Korea het handboogschieten volkssport nummer 1, waar met min of meer klassieke bogen (longbow) wordt geschoten.

In Japan wordt op zeer hoog niveau geschoten, waarbij de Zen Boeddhistische, filosofische achtergrond een grote rol in deze sportbeoefening speelt.

In de West-Europese - en Amerikaanse wereld heeft de handboog een enorme technische evolutie doorgemaakt tot sommige uiterst "hightech" vormen.

Tegenwoordig is handboogschieten vooral een concentratie sport.

- Geschiedenis van de "staande wip"

De geschiedenis van het "wipschieten" gaat terug tot vòòr het begin van onze jaartelling. Dit valt af te leiden uit oudheidkundige vondsten. Nadat de vuurwapens de boog verdrongen hadden, bleef het boogschieten bestaan als folkloristisch tijdverdrijf bij schutterijen en schuttersgilden en later ook als sportieve ontspanning in de daartoe opgerichte boogschiet- verenigingen. Bij het wipschieten onderscheidt men twee vormen: het vogel- of gaaischieten, ook wel "stamschieten" genoemd en het schieten op de "liggende -" of "staande wip".

Vogel- of (pape)gaaischieten

Het vogelschieten (niet onze discipline) met pijl en (kruis)boog of geweer is al uit de Oudheid bekend. In het heldendicht "Aeneïs" van Vergilius (deze auteur leefde van 70 tot 19 vóòr Christus) wordt een beschrijving gegeven van het schieten op een (levende?) duif die vastgebonden was aan een scheepsmast. In latere tijden werd gebruik gemaakt van molenwieken en kerktorens, waarop of waaraan een namaakvogel was geplaatst.

Daar deze houten vogel zeer kleurrijk was versierd, ontstond de naam: (pape)gaaischieten. In Zeeland, Oost-Brabant (Nederland) én in België wordt het vogel of gaaischieten (met een kruisboog of geweer) beoefend door meerdere schutterijen en/of schuttersgilden.

De gildenbroeders, veelal gestoken in folkloristische kledij, schieten op 1 vogel (in Domburg (Zeeland) op "stroenken", = een poppetje, geassocieerd aan een locale persoon en een scheepje) die op een ijzeren plaatje met een diameter van 13 cm. staat, boven op een circa 14 meter hoge schietboom. Dit plaatje kan er wel afgeschoten worden, maar het valt niet op de grond omdat het aan een draad blijft hangen. Met die draad kan men, onder aan de schietboom, het plaatje weer op de top van de schietboom trekken.

De vogel wordt bij het traditionele “Koningschieten” vervangen door een houten of gewapend, gipsen vogel. Diegene die deze “vogel” er **ineens**, óf het **laatste stukje** van de kapotgeschoten “vogel” afschiet mag zich, voor dat jaar, Koning van het gilde noemen. Bij het schieten met een kruisboog op een wip maakt men gebruik van houten, aluminium of nylon pijlen die een lengte van ca. 20 cm. en een metalen, stompe punt hebben. (zie verder de Statuten en/of het Huishoudelijk Reglement van de betreffende vereniging/maatschappij)

“Staande wip”

Naast het (pape)gaaischieten is er nog een andere vorm van het vogelschieten, waarbij een boog (composiet-, recurve- of een compoundboog, maar géén kruisboog of geweer) wordt gebruikt. De pijlschachten veranderden van conisch naar recht en kregen een platte (kunststof) dop op het pijluiteinde.

De schietboom, hier “**staande wip**” of **wipmast** genoemd, heeft een **hoogte van 21 tot 24 meter**. Hierop staat een **schietvork** of **prang**, ca. **6 meter** hoog, geklemd of geschroefd, waardoor de totale hoogte ca. 30 meter wordt. Deze prang staat vol met “**vogels**” (Deze vogels zijn bevestigd op de pennen van de prang). Elke vogel bestaat uit een houten of kunststof klosje waaraan, door middel van een verticaal geplaatst ijzerdraadje, een gekleurde pluim is gehecht.

Het raakvlak van zo'n vogel is niet groter dan ½ tot 1 ½ cm. Ø!

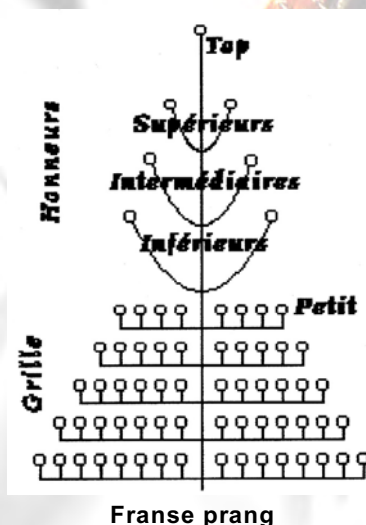
Op de drie dwarslatten van deze (Nederlandse) prang staan van beneden naar boven 14, 12, en 10 “**kleine vogels**” of “**mises**” (kleine, pasgeboren vogels). Dan volgt daarboven aan weerszijden een “**kal**” of “**cane**” (wijfjeseend). Daarboven, eveneens aan beide zijden van de mast, staan een “**zijde**” of “**poule**” (kip). Op het bovenste punt, op de top van de prang, staat de belangrijkste vogel, de “**hoge**” of “**coq**” (haan).

De prang (zie pag. 15) telt in Nederland 41 vogels, te weten: 36 klein vogels, 4 grote vogels (zij en kal) en een top. Bij het “Koningschieten” zijn alle latten en de 4 vorken aan weerszijden van de prang leeg en prijkt alléén de Koningsvogel op de top.

Variaties op de benamingen en het aantal vogels komen voor. In **België** kan een prang tot 56 vogels gevuld zijn, te weten: 36 of 49 kleine vogels verdeeld over 3 of 4 dwarse banen, 4 of 6 grote vogels en een top. In **Frankrijk** (zie afbeelding rechts én op pag. 17) kunnen dat tot 69 vogels zijn, te weten: 60 tot 62 kleine vogels verdeeld over 5 dwarse banen, 6 grote vogels en een top.

Deze vorm van vogelschieten, “**staande wip**”, wordt in Nederland beoefend op tal van plaatsen in Zeeuws-Vlaanderen en Zuid-Beveland. In Noord-Brabant, te weten in Tilburg, Gilze-Rijen en Oud Gastel en in Limburg, waar de Koninklijke Sociëteit Sint Sebastiaan te Maastricht deze oude traditie voortzet.

In België, ca. 5.700 leden, en ook in Noord-Frankrijk wordt deze vorm van schieten veelvuldig beoefend. In Canada treft men deze vorm van het handboogschieten eveneens aan. Belgische emigranten brachten de “**staande wip**” aan het begin van de 20e eeuw mee naar hun “nieuwe vaderland”.

Als nieuwkomer in de handboogsport (lees: bij het doelschieten) sta je soms vol verbazing te kijken naar de vele verschillende bogen, vol “toeters en bellen”.

Alle mogelijke technische snufjes, die de precisie van het schieten moeten én kunnen verbeteren, vormen een favoriet gespreksonderwerp onder schutters én bezoekers. Bij het schieten op de “*staande wip*” zijn al deze extra’s **niet** van toepassing. Wij schieten met een z.g. “kale boog”. Maar hoe fantastisch, soms wel futuristisch, een boog er soms ook uit kan zien, de handboogsport blijft berusten op eeuwenoude technieken, waaraan in wezen niets veranderd is.

- Soorten (ver)schielingen

Volgens van Dale Groot Woordenboek » “**Schiëting**”: schietoefening, schietwedstrijd
“**Verschiëting**”: schietwedstrijd, schuttersfeest

Een vereniging, of zoals in België “maatschappij”, heeft meestal tot doel om: **het beoefenen van de handboogsport op de “staande wip”, te bevorderen.** In Nederland zijn ze aangesloten bij de NBvW. In België bij KNBBW-FRNAB en in Noord-Frankrijk de UAANF.

De vereniging/maatschappij kan meer worden gezien als een soort vriendenkring, die deze tak van de handboogsport (“*staande wip*”) voor haar plezier beoefent. Hetgeen niet wegneemt dat wij schieten volgens de Reglementen en Richtlijnen van de NBvW. In België volgens de Reglementen en Richtlijnen van de KNBBW-FRNAB en in Noord-Frankrijk volgens de Reglementen en Richtlijnen van de UAANF.

Een (ver)schiëting duurt 4 uur en wordt overdag, meestal ’s middags, gehouden.

De **dik gedrukte** (ver)schiëtingen worden op een “*staande wip*” beoefend:

☛ De **competitie in de vereniging/maatschappij** is de meest voorkomende schiëting op de “*staande wip*”. In de meeste verenigingen/maatschappijen is onder de leden (schutters) een strijd gaande om de meeste punten in één seizoen te behalen en daarmee het clubkampioenschap te verwerven. Elke schutter heeft hierbij het recht op één schot per ronde. De volgorde van schieten, en de manier waarop, is bepaald in de Statuten en/of het Huishoudelijk Reglement van de vereniging/maatschappij.

☛ Er bestaat ook een **jubileumverschiëting**, waarbij hulde wordt gebracht aan één van de leden of het is een verschiëting vanwege een “*zoveel jaar bestaan*” feest.

☛ Een **herdenkingsverschiëting** wordt gehouden ter nagedachtenis van een overleden lid. De “nest vogels” heeft dan **zwarte pluimen** op de klosjes, in plaats van gekleurde.

☛ **Koningschiëten** is opgebouwd over 1 of 2 schiëtingen op door de vereniging/maatschappij vooraf bepaalde data. Hij die, tijdens deze schiëting(en), de Koningsvogel er het meest afschiet is Koning van de vereniging voor **één jaar** (zie ook pag. 43).

De schiëtingen kunnen bij de verenigingen/maatschappijen op verschillende manieren gebeuren. (Deze manier staat in de Statuten en/of het Huishoudelijk Reglement omschreven).

☛ Er is in Nederland **gèèn Keizerschiëting**. Men wordt *Keizer* door **3 maal achtereenvolgend** Koning bij zijn vereniging te zijn. (Ook deze manier staat in de Statuten en/of het Huishoudelijk Reglement omschreven). De titel “**Keizer**” is **voor het leven**.

In België wordt elk jaar, op de zondag vóór Pinksteren, een Nationale Keizerschiëting gehouden onder diverse maatschappijen. Deze “**Keizer**”-titel is telkens **voor 1 jaar** of men moet deze prolongeren.

☛ **Beschrijfschiëtingen** zijn schiëtingen of concoursen waarbij een inleg wordt gevraagd. De hoofd-, zij-, kal- en kleine vogels krijgen een bepaalde waarde toegekend. De waarde van de vogels kunnen per land, district, vereniging/maatschappij verschillend zijn.

☛ Verder zijn er nog **Bondsschietingen, Nederlandse-, Belgische-, Franse- en Europese Kampioenschappen** voor de “*staande wip*” (Wereld-, Aziatische- én Olympische kampioenschappen handboogschieten zijn er alléén voor het onderdeel “doelschieten”).

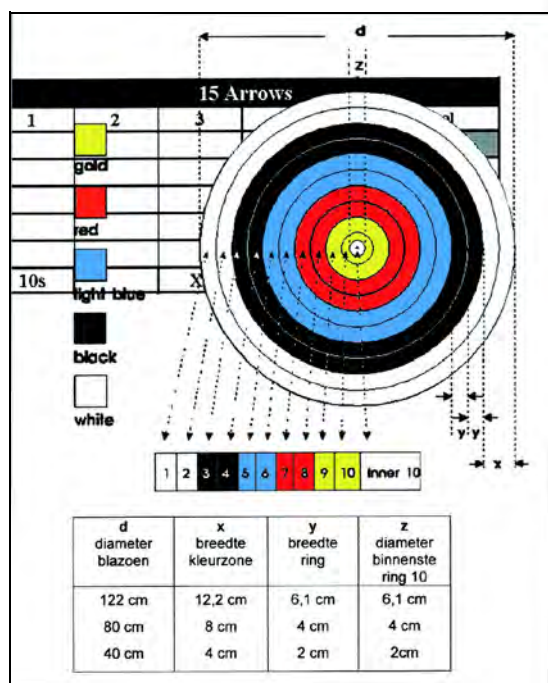
☛ **Klepschieten** is een discipline voor de “*staande wip*”, die een paar keer per jaar kan worden gehouden. Hierover later meer (zie pag. 9).

☛ **Schieten op klossen** is een discipline voor de “*staande wip*”, welke kan worden gehouden bij een verschielingen met een feestelijk tintje. Hierover later meer (zie pag. 10).

- Wat is het doel van handboogschieten op de “*staande wip*”:

Ervan uitgaand: het schieten op de “*staande wip*” is *in principe* een **buitensport**. Dit in verband met de hoogte van de wipmast + prang (samen tot ca. 30 meter). De pijl haalt buiten soms een hoogte van 50 of meer meters, als hij voorlangs de prang of tussen de vogels door wordt geschoten. Men kan deze sport in de winterperiode en ’s avonds ook in een schutterstoren beoefenen. In een toren wordt de pijl bovenin “gestopt” door een rubberen doek. Deze sport is voor de leden een competitie en hobby, enkel en alleen voor de ontspanning, het testen van het concentratievermogen en de lichamelijke coördinatie, een goede manier om de romp-, schouder- en armspieren te trainen én het volledig beheersen van het materiaal. Er wordt dus ook in competitieverband geschoten. De kunst is om met een handboog een pijl precies onder een vogel op de prang te schieten, op een hoogte tussen 25 tot 30 meter. “Lift” men een vogel (lees: klosje) eraf dan heeft men raak geschoten! Aangezien men terdege rekening moet houden met factoren zoals er zijn: regen, (zij)wind, stand van de zon en het te raken doel, de vogel, welke maar een raakvlak van ½ tot 1 ½ cm² heeft op 25 tot 30 meter hoogte, is het dus *niet altijd* raak. Maar het is en blijft een hobby! Indien men raak schiet krijgt men een tegenwaarde, hetzij in geld of in natura (tong-, kip- of geldprijsverschielingen), die eerder of vóór aanvang van de (ver)schietsing, worden afgesproken.

1/ Drie disciplines

Blazoen

Binnen het handboogsport beschikt men over meerdere disciplines. Vooral bij het “*doelschieten*” heeft men meer wedstrijd mogelijkheden dan bij de “*liggende -*” en/of de “*staande wip*”.

- Het doelschieten (korte omschrijving)

“Doel” Volgens van Dale Groot Woordenboek
» schijf waarop men schiet

Naar gelang de aard van de schieting wordt op verschillende doelen geschoten. Er wordt vanuit “stand” geschoten. Men schiet op papieren- of kartonnen blazoenen die een doorsnede van 40 - 60 - 80 of 122 cm. hebben. Hierbij bestaat het doel (lees: raakvlak) uit 10 concentrische cirkels.

Met een score van 10 punten in de binnenste ring en met telkens 1 punt afnemend naar 1 punt in de buitenste ring; ("inner10" = exacte midden van de 10. Zie afbeelding op pag. 7).

De geschoten pijlen moeten geremd, gestopt én opgevangen worden. Hiervoor worden "doelpakken" van verschillende materialen gebruikt. De meest voorkomende zijn stro en stramit, geperst in balen of platen.

De pijlen die worden gebruikt zijn van hout, aluminium, carbon of carbon/aluminium en zijn dunner als die, welke worden gebruikt voor de "*staande wip*". Ze zijn uitgerust met een **stalen pijlpunt** i.p.v een platte, kunststof pijldop zoals bij de "*staande wip*".

De bogen mogen allerlei accessoires hebben om het zuiver schieten te kunnen bevorderen.

- De "*liggende wip*" (korte omschrijving)

Portaal voor de liggende wip

Uit bovenstaande hebben we gelezen dat er óók op een "*liggende wip*" wordt geschoten. Dit onderdeel bestaat uit het schieten op een prang, **zonder** wipmast (zie foto links). Er wordt een constructie gebruikt waarbij de prang vast, in een bepaalde horizontale stand, op een stellage is bevestigd.

Het schieten vanuit "stand"

Men schiet horizontaal, dus "vanuit stand" (zie tekening rechts), naar de vogels op de prang. De schiettechniek vertoont verder veel overeenkomsten met het "doelschieten"! De pijlen hebben wel een pijldop en géén pijlpunt. (zie verder de Statuten en/of het Huishoudelijk Reglement van de betreffende vereniging/maatschappij)

- De "*staande wip*" (onze discipline)

"Wip" Volgens van Dale Groot Woordenboek » (Belgisch / Nederlands, sportterm) mast waarop mikvogels e.d. worden geplaatst, om daar met een hand- of kruisboog naar te schieten.

Er kan met een longbow, flatbow, composiet-, recurve- of een compoundboog (géén kruisboog meer) geschoten worden op een mast met daarop een prang, die gevuld is met een nest van 41 vogels (Nederland). De handbogen zijn **zonder hulpmiddelen**, als vizier, stabilisatoren, enz., die het "zuiver schieten" kunnen beïnvloeden.

Er mag, volgens de NBvW, de KNBBW en de UAANF wel een stabilisator of demper **tot 20 cm.** gebruikt worden.

(zie de Statuten en/of het Huishoudelijk Reglement van de betreffende vereniging/maatschappij)

2/ Het klepschieten (onze discipline)

“**Klep**” Volgens van Dale Groot Woordenboek » deksel, sluitstuk op een opening, dat door een scharnier (koord) aan het voorwerp is bevestigd en daardoor kan open- en dichtslaan.

- De klep

Een onderdeel van het schieten op de “*staande wip*” is het **klepschieten**. Dit is een schuttersfeest. Dus een feestelijke verschieting! Hierbij wordt de lijst van het Koningschieten gebruikt. Het schieten “op de klep” is ook te vergelijken met Koningschieten.

Er staat maar één onderdeel: “de klep”, op de prang, op de plaats waar normaal de Koningsvogel staat. De rest van de pennen is leeg. De schutters lossen om beurten één pijl, in totaal 10 keer, zoals bij het Koningschieten. Schiet een schutter de klep (= de ring met kogel) eraf dan krijgt hij **één punt**. De verschieting telt niet mee in de competitie. (zie verder de Statuten en/of het Huishoudelijk Reglement van de betreffende vereniging/maatschappij)

- Wat is er dan zo speciaal aan deze vorm van handboogschieten?

De “klep”

De **klep** (zie foto hiernaast) bestaat uit een losse, holle buis die op de pen van de Koningsvogel wordt geschoven en vastgedraaid.

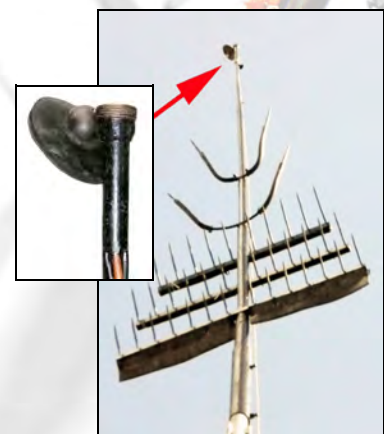
Aan de **buitenkant** onder en **in** het bovenste deel van deze holle buis zit een geleidingsbuisje waardoor het “trekkoord” is gehaald. Aan de top van de buis wordt het koord door een kogel aan de bovenkant vastgemaakt. Om deze kogel is een grote revet van 13 cm. Ø gelast, welke aan de onderkant is voorzien van een rubberen bekleding. Bij het raken door de pijl (raakvlak rand is ca. 4 cm. Ø) wordt de ring met de kogel van de buis gelift, waardoor deze naast de buis komt te hangen.

Door onderaan de wipmast aan het trekkoord te trekken wordt de ring met kogel aan de bovenkant weer terug op de holle buis getrokken.

Zonder de wipmast te laten kantelen kan men de klep dus gewoon weer schietklaar maken.

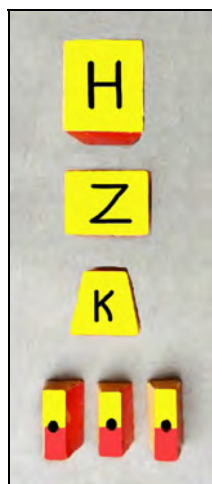
De klep in “wedstrijd” stand

Een afgeschoten klep

3/ Op klossen schieten (onze discipline)

“Klos” Volgens van Dale Groot Woordenboek » gewoonlijk betrekkelijk kort en breed of dik stukje hout, voor allerlei doeleinden gebruikt en daarvoor toegesneden.

Klossen

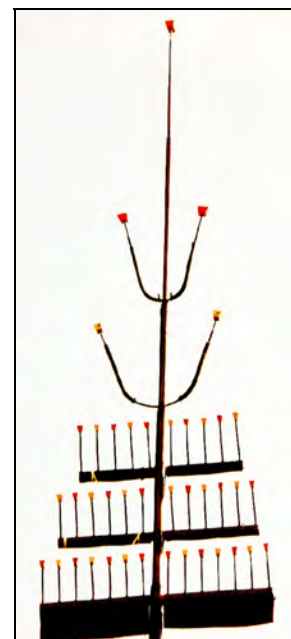
Nog een onderdeel van het schieten op de “staande wip”. Het hele nest van vogels wordt respectievelijk vervangen door 41 (Nederland), 53 (België) of tot 69 (Noord-Frankrijk) houten klossen, meestal zónder pluimen.

De klossen van de kleine vogels, kallen, zijden en de hoofdvogel hebben dezelfde waarde als bij het schieten op de “staande wip” met vogels.

Het “op klossen schieten” is een wedstrijdverschieting; dus een verschieting met een feestelijk tintje.

We schieten hierbij om prijzen in natura zoals b.v.: paling, kaas, worst, drank en/of geld.

(zie verder de Statuten en/of het Huishoudelijk Reglement van de betreffende vereniging/maatschappij)

Prang met klossen

- De klossen

Raakvlakken

De **klos** heeft een groter raakvlak dan een vogel. De kanten (links en rechts) dus niet meegerekend is dat zeker 3 keer groter. Ook hier is het van belang dat men de klos precies recht van onderen raakt.

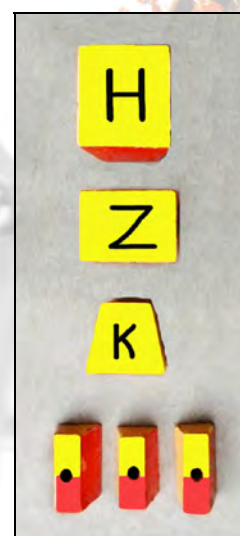
Raakt men de klos op het linker of rechter gedeelte dan drukt deze zich vast tegen de pen van de prang, waarop hij staat, en lost bijna nooit! Als bij een vereniging/maatschappij tijdens deze verschieting op prijzen in natura wordt geschoten, kunnen aan de klossen eventueel nog verschillende waarden meegegeven worden.

Schiet men er een “kleine klos” af dan krijgt de schutter van de “Commissaris van orde” één

van de **kleine, stalen revetten**, waarin de cijfers 1 t/m 50 geslagen zijn (zie pag. 11).

Elke kleine revet staat voor **1 punt**. Schiet men er een kal-, zij- of hoofdklos af, dan krijgt de schutter een **grotere, stalen revet** met daarin het woord: “kal”, “zij” of “top” geslagen, dit op basis van welke klos eraf geschoten is. Die staan respectievelijk voor **2, 3 of 4 punten** (zie pag. 11). Soms wordt de hoofdklos vervangen door een klos met een pluim. Dit staat alléén wat feestelijker!

De schutter houdt deze revetten tot aan het einde van de verschieting bij zich en levert deze dan bij “de rekenmeester” in.

van boven naar beneden
H = hoofdklos
Z = “zij”klos
K = “kal”klos
kleine klossen

- Aan de hand van de uitgegeven revetten kan de “Commissaris van orde” zien hoeveel vogels eraf geschoten zijn en wanneer hij moet (laten) aanvullen (zie hieronder).
- Na de verschiëting levert elke schutter zijn verworven revetten in bij de “rekenmeester”. (zie verder de Statuten en/of het Huishoudelijk Reglement van de betreffende vereniging/maatschappij)

- ☞ Bij het afschieten van een kleine klos ontvangt men een “kleine vogel-revet” . . .1 punt
 - De revetten bij de kleine klossen kunnen ook extra prijzen opleveren. Dit wordt vooraf besproken.
- ☞ Bij het afschieten van een “kal-klos” ontvangt men een “kal-revet” 2 punten
- ☞ Bij het afschieten van een “zij-klos” ontvangt men een “zij-revet” 3 punten
- ☞ Bij het afschieten van de hoofdklos ontvangt de schutter een “top-revet” 4 punten

De prang wordt tijdens de verschiëting steeds aangevuld als:

- ☞ er 10 kleine klossen zijn afgeschoten. Er worden dan 10 nieuwe kleine klossen opgezet.
- ☞ er 3 hoofdklossen (welke dan ook) afgeschoten zijn (kal-, zij- en/of hoofdklos). De prang wordt dan opnieuw met **de afgeschoten** typen klossen aangevuld.

De prang is dus bijna altijd voll!

Revetten kleine vogels van 1 t/m 50
★ kleine vogel revet = 1 punt

Revetten grote vogels
★ “kal” revet = 2 punten
★ “zij” revet = 3 punten
★ “top” revet = 4 punten

- De klos piketten

Bij bepaalde verenigingen/maatschappijen heeft elke schutter ook nog een eigen **piketpaaltje** met daarop zijn naam en een aantal pennen. Hierop worden de afgeschoten klossen geplaatst. Dit staat wat feestelijker en de schutters kunnen gelijk zien wat de andere geschoten hebben.

Piketpaaltjes

4/ De wipmast

- De uitvoering

Er zijn een tweetal uitvoeringen van de wipmast met een prang voor de “staande wip”.

Een “open wip” en een “muit-mast”.

- De “open wip”

☞ Dit is een speciale stalen paal van 21 tot ca. 24 meter hoogte, voorzien van stalen spankabels en een draaipunt.

Deze paal staat of hangt als het ware in een houder.

De stalen spankabels houden de draaibare paal in **verticale stand** recht.

Het op de rechter foto groene deel van de mast (lees “houder”) zijn 2 met elkaar verbonden vaste stalen balken met aan de bovenkant hiervan een wig, waarin de pennen van de mast liggen en waardoor de paal als een “wip” kan functioneren.

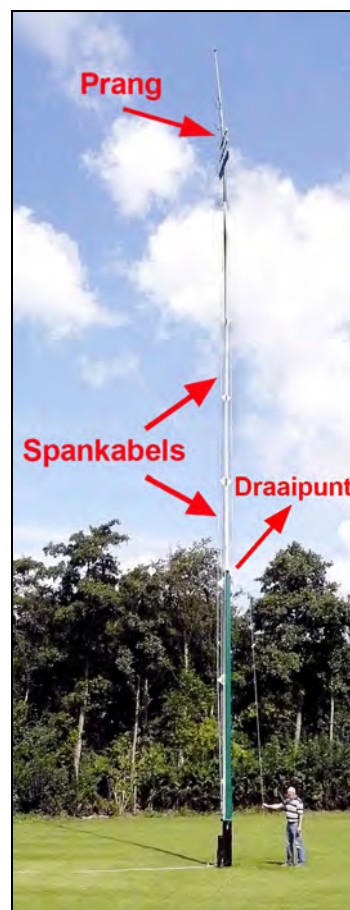
De 2 groene balken zijn in een flinke gewapend betonblok (tot 5 m³) in de grond verankerd. Op de draaibare paal is een prang geplaatst van ca. 6 meter hoog.

Dit is de basisuitvoering.

De **exacte hoogte** van de paal staat **nergens omschreven**.

Ook niet de **hoogte** die een **prang** zou moeten hebben.

Het is dus allemaal circa!

“Open” of “staande wip”

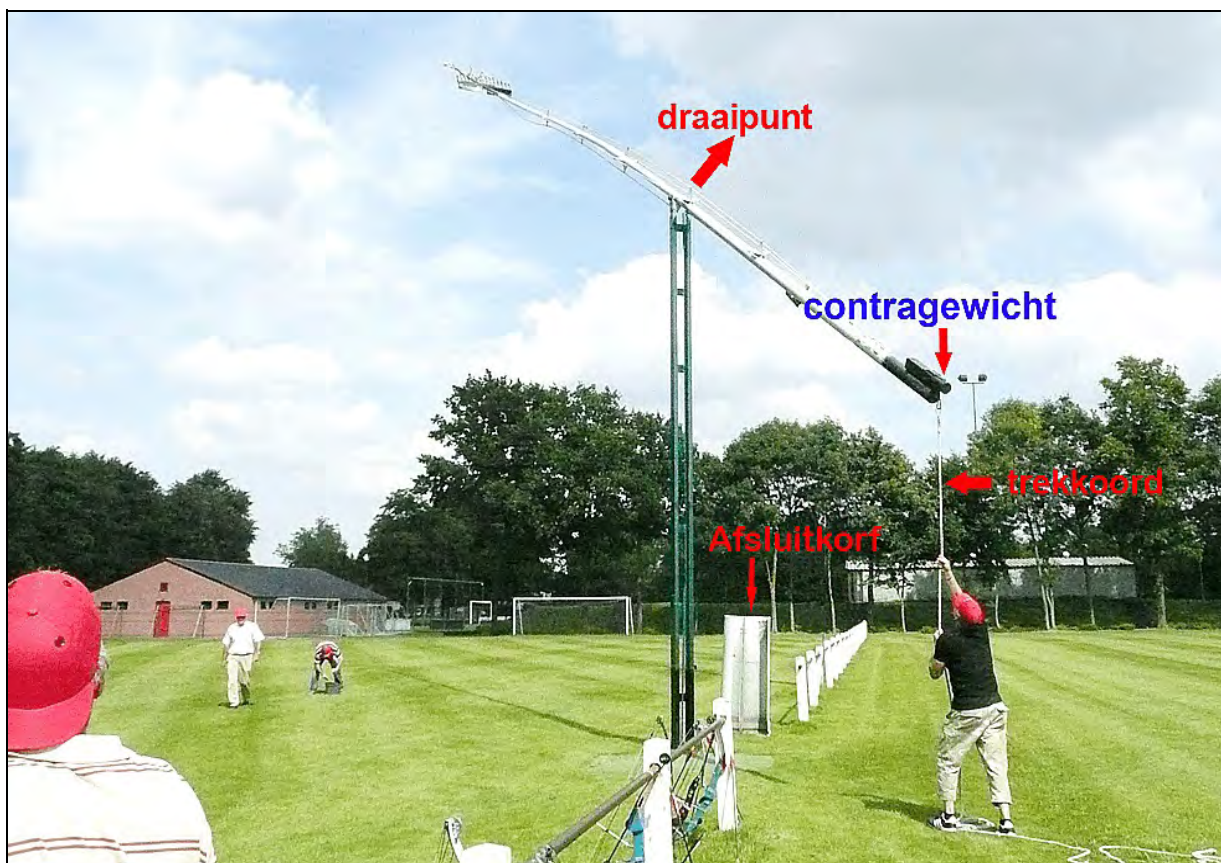
De wipmast is dus eigenlijk een “kantelbare paal”, **als een wip**.

(zie foto pag. 13)

Door de paal “te wippen” (neerlaten en/of ophalen) kan men de vogels op de prang zetten. Het kantelen (wippen) gebeurt met de hand en een lang touw, dat aan de onderkant van het draaiende deel van de wipmast is bevestigd. Aan de onderzijde van het draaiende deel is een **contragewicht** bevestigd. Het contragewicht zorgt ervoor dat de top niet doorschiet als de wip in een bepaalde stand “hangt”. De paal losmaken of vastzetten gebeurt **altijd** met 2 of 3 personen. Deze vorm van de “open wip” is stilaan aan het verdwijnen, aangezien men hiervoor een te grootte ruimte nodig heeft om de **veiligheid tijdens het schieten** te kunnen garanderen. De pijlen worden bij de “open wip” vrij de lucht in geschoten en komen dan naar beneden. (zij)Wind en/of het raken van het staal van de prang (pennen en/of dwarsbalken) kunnen de pijl over een afstand van 50 tot 75 meter **rondom** de wipmast laten afdwalen!

De “onveilige” diameter rondom de “open wip” is dus ca. 150 meter!

- Dus controle op de **dalende** pijl blijft nodig!

Het neerlaten en/of ophalen van de wipmast

Als van de prang, na de (ver)schieting, de vogels zijn verwijderd wordt er door sommige verenigingen/maatschappijen een **pvc afsluitkorf** (zie foto hierboven) rondom de onderkant van de wipmast gezet om andere gebruikers van het sportveld te vrijwaren van een flink contact met de stalen wipmast.

Er moeten verder, **vanuit de vereniging/maatschappij**, bordjes op het terrein geplaatst worden met b.v. de tekst: "**Betreden op eigen risico**". Dit uiteraard op tenminste 75 meter in een cirkel van de wipmast. Voor de schutters is er, qua veiligheid, een "dug-out" met een dak van fijnmazig gaas of een geheel gesloten dak gemaakt.

Ook looppaden van paal A naar paal B en paal C (bij gebruik van meerdere wipmasten) kunnen hiermee ook uitgerust worden.

- De “muitmast”

“Muit”: Volgens van Dale Groot Woordenboek » kooi / korf waarin vogels ruien.

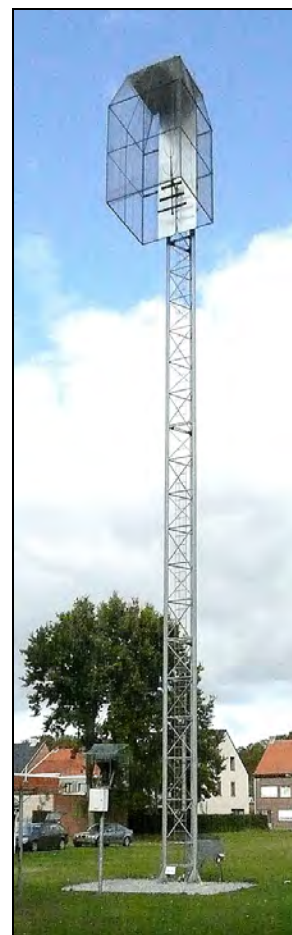
Muit met prang

De bouw van een “muitmast” is niet hetzelfde als die van de “open wip”. Het grote verschil zit hem in de mast. Het is een driehoekige zuilconstructie (ca. 30 meter hoog) van 3 stalen buizen met schuine verbindingen (ter versteviging) daartussen. De muit, of korf, en de prang kunnen **los van elkaar** via een kabel (handmatig en/of elektrisch), langs de buizen van de mast naar beneden en naar boven gehaald worden, om zodoende de prang met vogels te kunnen vullen. De prang heeft een iets grotere **over-**

hellende hoek dan bij de “open wip”. Er is dus geen sprake meer van een wipmast, waarbij de mast kantelt! De korfconstructie is gemaakt van open, stalen gaasmatten en bovenin de muit is een rubberen dakvoering aangebracht. Door deze constructie worden de pijlen boven in de korf tegengehouden en zal hun val, door het rubber bovenin, worden gebroken (niet de pijlen). Mocht een pijl vast komen te zitten dan kan de muit naar beneden worden gehaald.

Ook qua veiligheid en wedstrijdruimte is deze uitvoering een zéér grote verbetering.

• Maar ook hier geldt: controle op de **dalende** pijl blijft nodig!

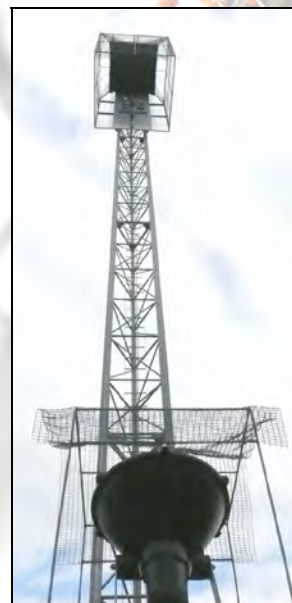
De “muitmast”

Hoe groot is die muit?

Doordat de prang kan draaien kan deze gemakkelijk gevuld worden

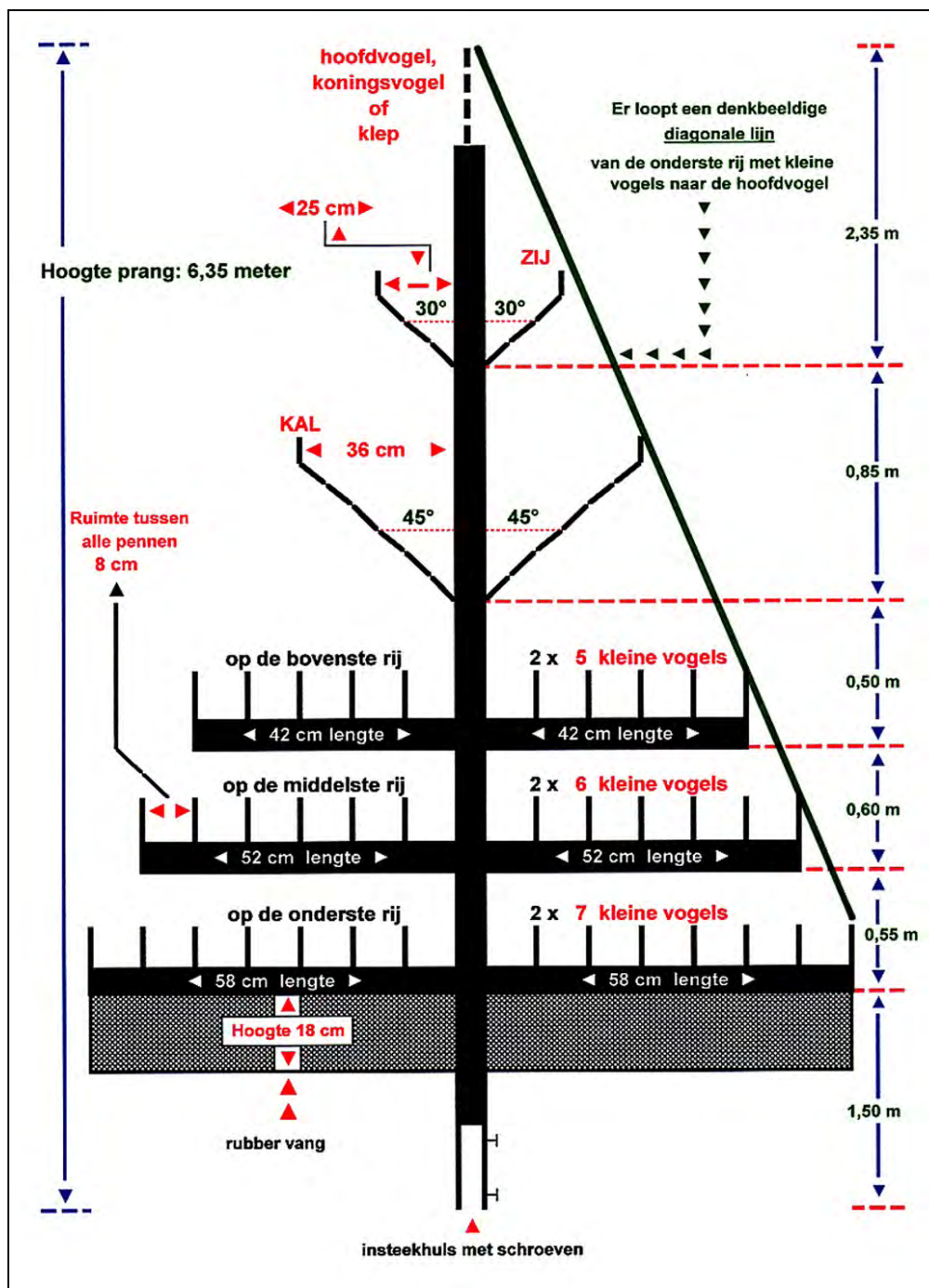
“Muitmast” + licht voor avondschietsen

Door de korfconstructie wordt de “onveilige” ruimte rondom de muitmast teruggebracht tot ca. 10 meter Ø, afhankelijk van de korfconstructie, hetgeen voor de schutters én het publiek aangenamer en ook veiliger is!

5/ De “Nederlandse” prang

Uitleg “Nederlandse” prang (zie afbeelding hieronder)

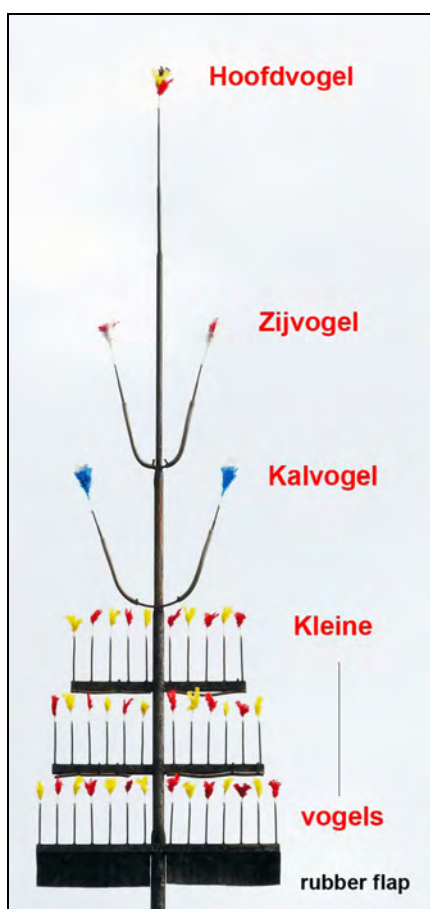
“Prang” Volgens van Dale Groot Woordenboek » (bij het vogelschieten) een getakte staaf op de wip waarop de vogels staan.

Indeling van de “Nederlandse” prang

Een prang is een rechtop staande stalen buis van **ca. 6 meter** hoog, met een puntig uiteinde, waaraan 6 dwarslatten en 4 schuin omhoog staande pennen zijn gelast. Op de dwarslatten zijn, verticaal staande, stalen pennen, iets voorover hellend, gelast. Deze pennen dienen om met het z.g. “**nest vogels**” bezet te worden. De prang staat bovenop de wipmast en is daarop vastgeschroefd (of geklemd). Het is dus het bovenstuk of top van de wipmast. Eigenlijk is het een **los onderdeel** van de totale mast.

De pennen van de kleine vogels hellen in totaal ca. 5° voorover. Als men recht onder de paal staat en naar boven kijkt staan de kleine vogels dus iets naar voren. Het gat in het blokje van de kunststof vogel- of pluimhouder wordt stevig over de pen van de prang geschoven, zodat de vogel goed vast zit. Op de prang worden de vogels op een bepaalde manier op de pennen gezet. Het deel met het metalen draadje, waaraan een pluim is vastgemaakt, staat aan de achterzijde van de pen. Het **raakvlak** zit dus aan de voorzijde. Er loopt een “*denkbeeldige*” diagonale lijn (op pag. 15: de groene lijn) van de buitenste pen op de onderste dwarslat van de prang (waarop de 7 kleine vogels staan) naar de plaats waar de hoofdvogel staat.

Waar staan de vogels?

Vogel "blokje"

☞ Op de **onderste dwarslat**, die aan beide zijden vanuit het midden van de prang 58 cm. breed uitsteekt, zitten 2 x 7 verticale pennen, waarop kleine vogels worden gezet.

Dus **totaal 14** kleine vogels op de **onderste** rij.

☞ Op de **middelste dwarslat**, die aan beide zijden, vanuit het midden van de prang, 52 cm. breed uitsteekt, zitten 2 x 6 verticale pennen, waarop ook kleine vogels worden gezet.

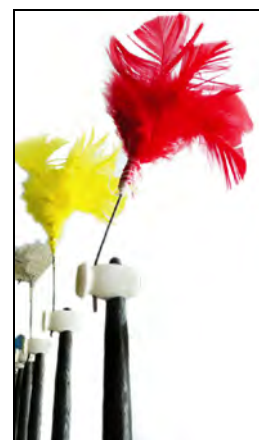
Dus **totaal 12** kleine vogels op de **middelste** rij.

☞ Op de **bovenste dwarslat**, die aan beide zijden, vanuit het midden van de prang, 42 cm. breed uitsteekt, zitten 2 x 5 verticale pennen, waarop ook kleine vogels worden gezet.

Dus **totaal 10** kleine vogels op de **bovenste** rij.

☞ Aan de onderste dwarslat voor de kleine vogels is **een vang** (= zwarte rubberflap) bevestigd (soms ook bij het middelste en bovenste dwarslat).

Dit is gedaan om de klap van de pijl, als die de onderkant van het dwarslat zou raken, af te zwakken en zo het breken van de pijlschacht te voorkomen. Om de pennen van de kal- en zijvogels is een “rubberen sok” geschoven om dezelfde redenen als hierboven omschreven.

Vogels op de pennen

De pennen (zie afbeelding op pag. 16)

Voor de kleine vogels: (Ned.)

Deze worden over 3 dwarslatten, aan 2 zijden verdeeld aan de onderkant van de prang, over de pennen verdeeld en erop bevestigd.

Voor de kal of kalvogel: (Ned.)

Boven de kleine vogels zijn, schuin omhoog stekend, (onder een zijwaartse hoek van ca. 10°), 2 pennen geplaatst waarop de kallen of kalvogels gezet worden.

De uiteinden van deze pennen bevinden zich op 36 cm. vanuit het midden van de prang.

Voor de zij of zijvogel: (Ned.)

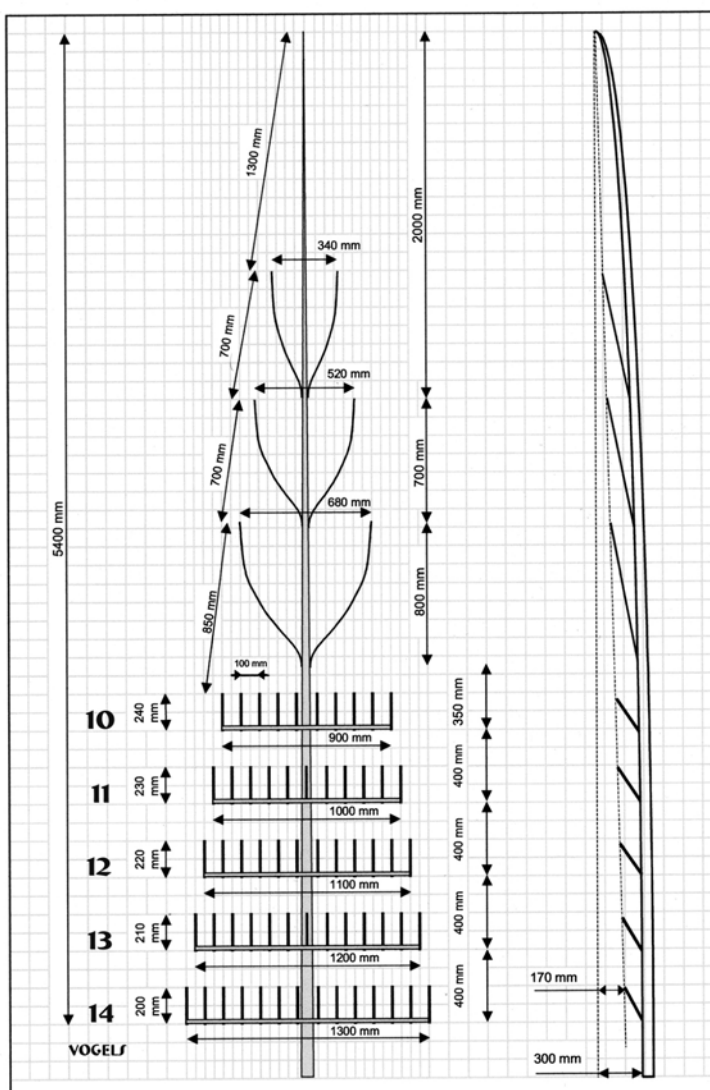
Boven de kallen zijn, schuin omhoog stekend, (onder een zijwaartse hoek van ca. 7°), 2 pennen geplaatst waarop de zijden of zijvogels gezet worden. De uiteinden van deze pennen bevinden zich op 25 cm. vanuit het midden van de prang.

Voor de hoofdvogel: (Ned.)

Het bovenste deel van de prang, boven de zijden of zijvogels, loopt uit tot één pen waarop de hoofdvogel prijkt.

In **België** heeft men prangen met 3 of 4 dwarslatten voor kleine vogels en 4 of 6 pennen voor de grote vogels plus de top voor de hoofdvogel.

(41 tot 53 vogels totaal)

Een “Franse” prang

In **Noord-Frankrijk** (zie afbeelding pag. 17) gaat men tot 5 dwarslatten voor kleine vogels en 6 pennen voor de grote vogels plus de top voor de hoofdvogel. (67 tot 69 vogels totaal)

In Noord-Frankrijk kan men punten en geldwaarden van de vogels als volgt over de prang verdelen:

Hoofdvogel:

punten: 6 of 7 punten
geldwaarden € 9,00

Bovenste vogel:

punten: 5 of 6 punten
geldwaarden € 6,00

Middelste vogel:

punten: 4 of 5 punten
geldwaarden € 5,00

Onderste vogel:

punten: 3 of 4 punten
geldwaarden € 4,00

Kleine vogels:

punten: 1 punt
geldwaarden € 1,50 → met een speciale kleur: 1 punt + € 2,50 (= premievogels)

6/ De vogels

“Vogel” Volgens van Dale Groot Woordenboek » afbeelding of voorstelling van een vogel, met name als doel om naar te schieten.

Een vogel (natuurlijk niet het levende beestje) is een klein, kunststof blokje, voorzien van een staaldraadje waaraan een pluim is vastgemaakt. In het blokje zit tevens een conisch gaatje waarin de pen van de prang vast geschoven moet worden.

Een grote en kleine vogel

De diverse vogels uit “**het nest**” zijn de uiteindelijke onderdelen “waar het om gaat” bij het schieten op de “**staande wip**”. Zij bepalen het aantal punten en daarmee de kwaliteit van de schutter die ze eraf moet schieten.

Alle vogels in één schot zijn geldig. Men kan er dus ook 2 of 3 vogels gelijk afschieten, hetgeen wel voorkomt.

De punten tellen echter alleen als het witte klosje van een pen is geschoten. Schiet men de pluim eraf, dan krijg je de pluim omdat je goed geschoten hebt en mag je die afgeschoten pluim meenemen als trofee . . . Je krijgt echter géén punt !!!

Er zijn verschillende soorten vogels. Zo zijn er verschillende formaten, verschillende kleuren en verschillende materialen om vogels van te maken.

Het kleinste blokje is bijna zo groot als een erwten en wordt dan ook wel een “erwtje” genoemd.

De grootste klos is bijna zo groot als een babyvuistje en men noemt dit een “blok” of “klos”. Ook de grootte, kleur of kleuren en de vorm van de pluimen kunnen verschillen. Meestal heeft dit te maken met de waarde van de vogels.

Bij b.v. de Nederlandse kampioenschappen kunnen de kleuren van een vogel rood, wit en blauw zijn.

Onderkant klosje met het raakvlak

Bij de vorm zijn de veren van de “kal-” en de “zijvogel” groter dan die van de kleine vogels.

De hoofdvogel is nog groter.

Het klosje is per vereniging/maatschappij altijd van dezelfde grootte:

maat 1 is klein

(raakvlak ca. ½ cm²: een erwte),

maat 2 (raakvlak ca. 1 cm²: meest gebruikt) en

maat 3 is het grootst (raakvlak ca. 2 ½ cm²: een blok).

Maat 3 zou als klos gebruikt kunnen worden ter vervanging van de houten klossen bij “het schieten

Pijldop met vogel (raakvlak)

op klossen”. We hebben het hier dus over **het raakvlak!**

- De kleine vogel (Ned: 36 stuks, Bel: 36 tot 46 stuks, Fr: tot 60 stuks)

Op de prang zitten over 3 rijen, links en rechts van de centrale buis, 36 pennen verdeeld over de dwarslatten. Hierop worden de kleine vogels, goed aangedrukt, vastgezet. Bij het afschieten ervan hoor je “ja . . , un kleintje !!”. De waarde van één kleine vogel is **1 punt**, dat op de tellijst, in het rijtje van de betreffende schutter, wordt bijgeschreven.

- De “kalvogel” (Ned: 2 stuks, Bel: 2 of 4 stuks, Fr: 4 stuks)

Boven de kleine vogels zitten, links en rechts van de centrale buis, 2 pennen.

Hierop worden de 2 “kalvogels”, goed aangedrukt, vastgezet. Bij het afschieten ervan roepen de leden: “un kal . . !!”. De waarde van één “kalvogel” is **2 punten**, die op de tellijst, in het rijtje van de betreffende schutter, worden bijgeschreven.

- De “zijvogel” (Ned: 2 stuks, Bel: 2 stuks, Fr: 2 stuks)

Net boven de “kalvogels” zitten, links en rechts van de centrale buis, 2 pennen.

Hierop worden de 2 “zijvogels”, goed aangedrukt, vast gestoken. Bij het afschieten ervan roept men: “ja . . un zij !!”. De waarde van één “zijvogel” is **3 punten**, die op de tellijst, in het rijtje van de betreffende schutter, worden bijgeschreven.

- De hoofdvogel

Er is één hoofdvogel die, goed aangedrukt, op de top van de prang staat, boven de “zijvogels”. Bij het afschieten ervan roept men “. . .van alles^{**}” en het is een ongeschreven gewoonte of wet dat men de schutter, die deze eraf geschoten heeft, feliciteert. De waarde van de hoofdvogel is **4 punten**, die op de tellijst, in het rijtje van de betreffende schutter, worden bijgeschreven.

****** = zie volgende pagina

******Nog steeds geeft, in een aantal verenigingen/maatschappijen, de schutter die de hoofdvogel eraf geschoten heeft na afloop van een competitieschietsing een rondje, naar aanleiding van zijn goede schot. Waarschijnlijk komt dáár het “. . .van alles”-roepen vandaan.

☞ Na het verschietsen van de voorlaatste - en de laatste ronde (bepaald door de “Commissaris van orde”) worden de punten van elke schutter door de “*rekenmeester*” geteld.

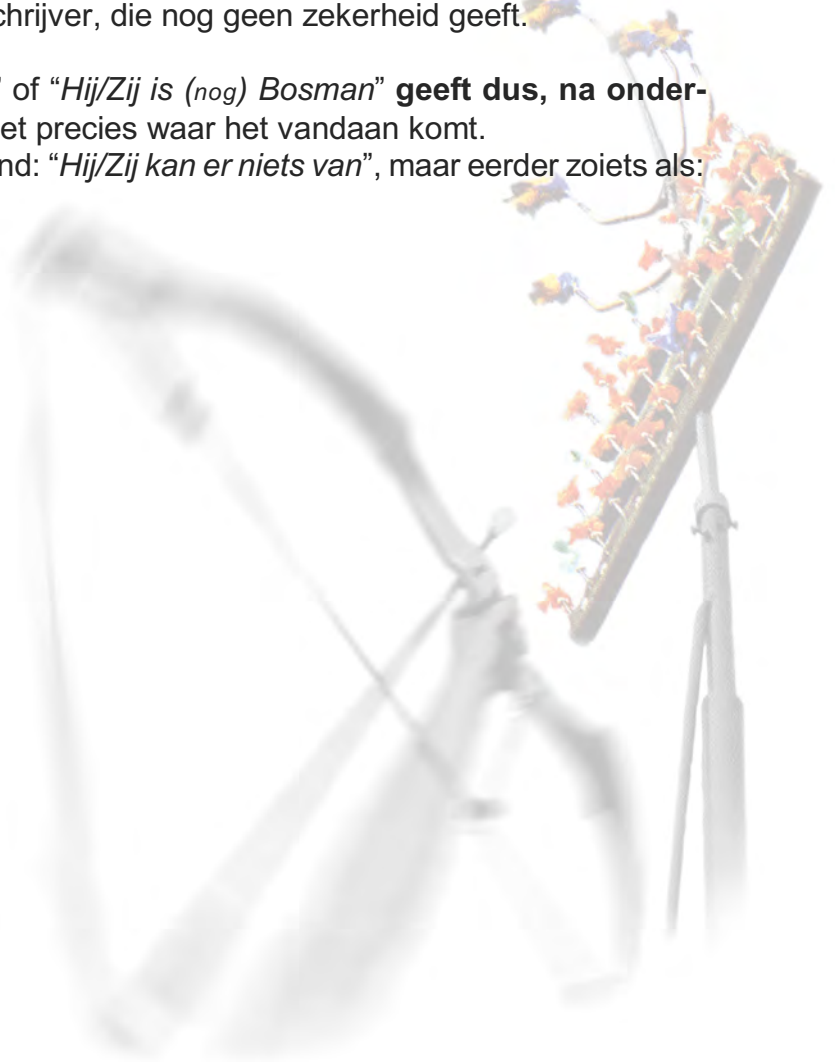
- “**Bosman**”

Leden, die er tijdens een competitieschietsing of een andere verschietsing **niets** afgeschoten hebben, worden in Nederland “**Bosman**” genoemd.

“**Bos**” Volgens van Dale Groot Woordenboek » “**bos zijn**”: zijn geld, knikkers verloren hebben, blut zijn, niks hebben (gewestelijk).
(**Etymologie onbekend** = De oorsprong van het woord kon nooit opgespoord worden).

Dit “**Bos**” zou een verklaring van de naam “**Bosman**” kunnen zijn. Door koppeling van de woorden: “*bos zijn*” en “*man*” zou er dus kunnen staan: ‘*man die niks heeft*’. Dit is een gedachtekronkel van de schrijver, die nog geen zekerheid geeft.

Het gezegde: “*Ik ben (nog) Bosman*” of “*Hij/Zij is (nog) Bosman*” **geeft dus, na onderzoek, géén uitsluitsel**. Niemand weet precies waar het vandaan komt. Wij gaan ervan uit dat het niet betekend: “*Hij/Zij kan er niets van*”, maar eerder zoiets als: “*Hij/Zij heeft een slechte dag!*”.

7/ De handboog

“Boog” Volgens van Dale Groot Woordenboek » schiettuig bestaande uit een stok of reep van taai hout, riet, staal of andere veerkrachtige stof, die kan worden gebogen door een gespannen pees of koord.

“Handboog” Volgens van Dale Groot Woordenboek » boog die met de hand gespannen wordt, met name als “wapen” van de schuttersgilden.

De **pijl en boog** worden binnen de Nederlandse wet **niet als wapen** aangemerkt, met uitzondering van pijlen die zijn voorzien van snijdende delen, met de kennelijke bedoeling daarmee ernstig letsel te veroorzaken. Een vergunning voor het bezit of gebruik van een boog is dan ook niet nodig. Bij wet is het **wel verboden** om met een gespannen longbow, flatbow, composiet-, recurveboog of kruisboog **met pijl** op de openbare weg te komen. **Let op:** een compoundboog is **altijd** (voor)gespannen! Dus gewoon géén gespannen bogen op de openbare weg.

Beter is uw handboog in een boogfoedraal (boogtas) te vervoeren.

- Type handboog

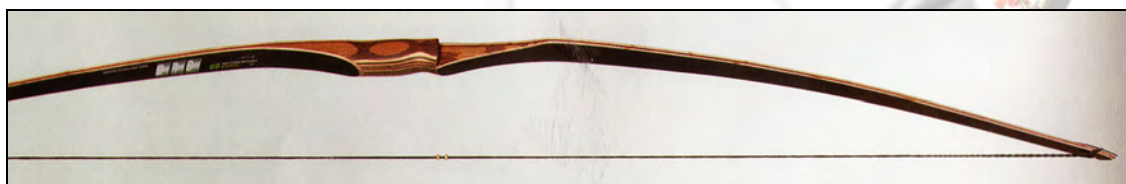
- **De longbow** (*lange handboog*)

Longbow

Een van de **oudste handboogvormen**. Handboog met één lange, enigszins ronde boogstaaf, meestal van taxushout gemaakt. De longbow heeft een lengte van ca. 1,80 meter (manshoogte)! Hij buigt over de gehele lengte. Deze handboog moet vooraf gespannen worden. Eindelijk. Na gebruik afspannen.

- **De flatbow** (*platte handboog*)

Flatbow

Korter dan een longbow, met min of meer brede, platte werparmen (D-vorm) van iepen-, eiken- of essenhout. **Flatbows** buigen over de gehele lengte. Meestal hebben ze een smal, dikker handvat, dat niet mee buigt. Vanuit het dikkere deel steken de werparmen uit. Deze boog is wat betreft de vorm, sinds eeuwen, bijna niets veranderd. Deze boog moet vooraf gespannen worden. Eindelijk. Na gebruik afspannen.

- **De composietboog**

“**Composiet**” Volgens van Dale Groot Woordenboek » samengesteld materiaal (b.v. garens van koolstof- en glasvezels).

Composietboog

Tegenwoordig domineren de “hightech” handboogontwerpen waarbij kunststoffen en composietmaterialen gebruikt worden. Deze heeft een middenstuk plus 2 losse werparmen.

Composietbogen werden door verschillende oosterse culturen ontwikkeld. Deze bogen zijn dus driedelig en moet vooraf gespannen worden. Na gebruik afspannen.

- **De recurveboog**

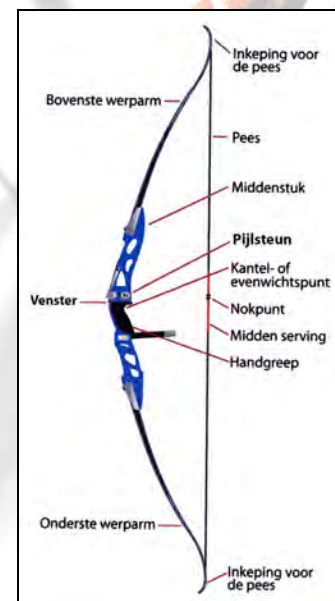
“**Curve**” Volgens van Dale Groot Woordenboek » gebogen, krom (recurve = teruggebogen)

Recurveboog

Dit zijn bogen met in tegengestelde richting gebogen uiteinden van de werparmen.

Historisch gezien werden deze **recurvebogen** het meest gebruikt in grote delen van Azië en in Noord-Amerika. Soms werden ze geheel van hout gemaakt, maar vaker waren het een soort “*composietbogen*”, waarbij de meest voorkomende vorm die was, waarbij men dierlijke pees op de rug (niet zichtbare kant) van de boog en/of werparmen lijmde. Dit zorgde er voor dat de extra krachten, die bij dit model op de boog inwerkten, werden opgevangen, waardoor de boog niet brak. Soms werd de boog nog sterker en veerkrachtiger gemaakt door plakken hoorn aan de, naar de schutter toegekeerde zijde van de werparmen (= voorzijde), te lijmen.

Onderdelen recurve boog voor “staande wip”

Was de recurveboog in het begin nog uit één stuk vervaardigd, vanaf 1972 schoot John Williams, bij de herintroductie van de handboogsport op de Olympische Spelen in München, met een driedelige (demontabele) recurveboog naar een gouden plak.

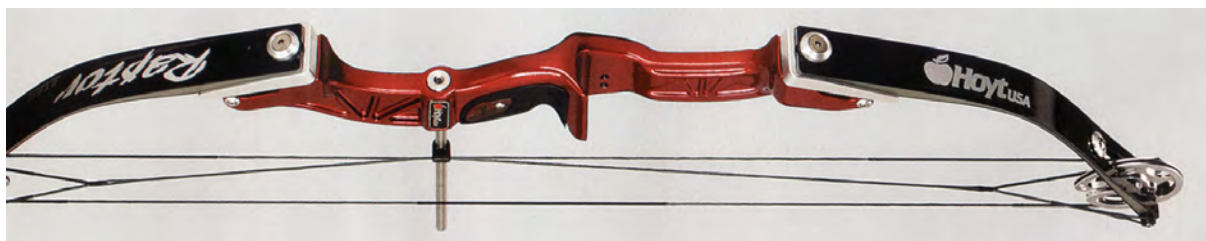
Deze moderne boog is sindsdien gemeengoed geworden. De boog is demontabel en bestaat uit een middenstuk, twee werparmen (latten) en een pees. De recurveboog krijgt pas zijn elastische vermogen wanneer hij opgespannen wordt. De beide uiteinden van de werparmen worden, eventueel met behulp van een “*boogspanner*”, naar elkaar toegebracht en met elkaar verbonden door de pees, waardoor de werparmen onder spanning komen te staan.

Bij recurvebogen is dus al vóór het uittrekken van de pees meer energie in de werparmen opgeslagen, waardoor bij gelijke booglengte verder kan worden geschoten dan met de longbow (met grote booglengte), en even ver of verder als met een flatbow.

De recurveboog moet vooraf gespannen worden. Na gebruik afspannen.

• De compoundboog of katrolboog

“**Compound**” Volgens van Dale Groot Woordenboek » samengesteld.

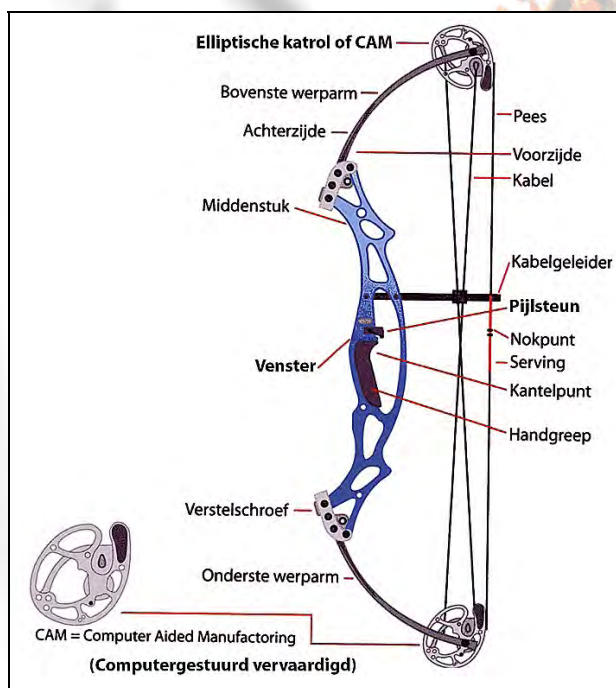

Compoundboog.

Tenslotte zijn er de moderne hightech **compoundbogen** (niet te verwarren met composietbogen). De compoundboog heeft katrolinrichtingen aan de uiteinden waarbij de pees in totaal ca. 3 keer zo lang kan zijn of uit 2 delen bestaat. De compoundboog is in 1967 ontwikkeld door de Amerikaan Holless Wilbur Allen.

Het centrale stuk van een compoundboog wordt meestal gemaakt van aluminium of magnesium.

De latten (werparmen) van een compoundboog zijn stijver dan die van een composiet- of recurveboog, waardoor de energie van deze boog beter gebruikt kan worden.

Onderdelen compoundboog voor de “staande wip”

Zelf spannen van de compoundboog is (in principe) niet mogelijk. De trekkracht van de werparmen varieert van ca. 40 tot 80 pound (18,12 tot 36,24 kg.).

Het belangrijkste van de compoundboog is dat deze boog voor **iedere volwassene** te hanteren is. Jeugdige schutters kunnen echter met deze zwaardere krachten (50 tot 80 pond) nog niet omgaan.

Op de Aziatische- en de Olympische spelen (doelschieten) is deze boog (nog) niet toegestaan. De katrol kan speciaal gevormd (excentrisch) zijn. Hierdoor kan de pees veel verder naar achteren getrokken worden bij een relatief kleinere beweging van de werparmen zelf. Hierbij neemt de vereiste kracht, nodig om de pees gespannen te houden, bij verder naar achteren trekken weer af (de zogenaamde *let-off*). Normaal gesproken met 65-80% van de maximale kracht die halverwege het spannen wordt bereikt, zodat het richten veel meer ontspannen kan gebeuren. Omdat de booguiteinden zelf minder bewegingsenergie krijgen wordt de pijl met een dergelijke boog veel efficiënter weggeschoten. De meeste moderne hightech kunststofbogen zijn van dit type, dat een hoge vlucht heeft genomen.

Er is een tendens om de werparmen meer parallel aan elkaar te laten lopen bij dit type boog, wat de eigen beweging van de boog in de schietrichting bij het terugveren, na het loslaten van de pijl, verkleint. Ook aan de katrollen wordt steeds meer aandacht besteed.

- Links- en rechtshandige handbogen

Er worden handbogen voor zowel links- en rechtshandige schutters gemaakt. Het geringe gewicht en de sterkte van het middenstuk, de nauwkeurigheid van de werparmen en de hightech grondstoffen, voor de boog en de pees, maken van de moderne bogen meer dan een gemiddelde "schietmachine".

Het middenstuk is het **hart én handvat** van de boog en wordt gemaakt van een hoge kwaliteit, spanningsvrije aluminiumlegering (vliegtuigkwaliteit). Ook hier is het kwaliteits-einde nog niet in zicht. RTM is een van de laatste werkwijzen: een dicht opeen geperste kern van schuim, waarover een laag fiberglas is aangebracht. Het geheel wordt vervolgens in een mal met een thermoplastische hars geplaatst en onder druk gebracht.

Links- en **rechtshandige** middenstukken worden apart gemaakt en voorzien van een opgelegde **linkse** of **rechtse handgreep** van een laminaat van edelhout en glasvezel, gedrenkt in diverse harssoorten. Bij een **rechtshandige schutter** zitten het venster en de pijlsteun aan de linkerkant van het boogmiddenstuk en bij de compoundboog zit de kabelgeleider aan de rechterkant.

Voor een **linkshandige schutter** zijn deze juist **tegenovergesteld**.

De werparmen voor composiet-, recurve- en compoundbogen worden later aangebracht.

- De steunstok

De boog kan op deze wijze toch gedraaid worden

Een **steunstok** is een hulpmiddel voor personen die de handboog, bij het spannen van de pees, met de boogarm niet meer kunnen houden. Dit kan zijn omdat men de kracht niet meer heeft of dat men vanwege medische redenen dit niet meer kan. De stok heeft aan de onderkant een dwarsbalkje, zodat deze niet wegzakt. De steunstok zelf heeft, als deze niet verstelbaar is, een lengte van ca. 2 meter. Aan de bovenkant zit een haak, waaraan een koord of een metaaldraad met een diameter van ca. 15 cm. kan worden bevestigd. Dit koord of draad moet dus de trekkracht van de boog ook aankunnen! Het koord of de draad wordt om het middenstuk van de boog gehaald en aan de steunstok vast gemaakt. Bij het gebruik van een steunstok mag de trekkracht van de boog maximaal 45 pound (20,38 kg.) bedragen. De steunstok moet vrij op de grond staan. De boog moet los hangen, zodat de steunstok én de boog **niet samen** vastgehouden kunnen worden. Zo kan men toch richten, omdat de boog "los" hangt.

De steunstok mag gebruikt worden door een schutter van 65 jaar of ouder. Schutters die nog geen 65 zijn en met een steunstok willen of moeten schieten, zullen in het bezit van een **doktersverklaring** moeten zijn.

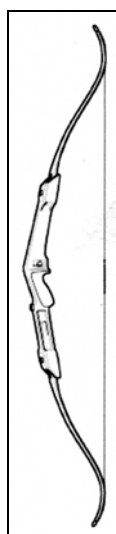
De boog hangt "los" aan de steunstok

8/ De pees

“Pees” Volgens van Dale Groot Woordenboek » snoer van samengevlochten darmen of draden, met name dienende tot het spannen van een boog.

“Nokpunt” Volgens van Dale Groot Woordenboek » punt op een boogpees waarop bij het schieten de pijl moet worden vastgeklemd.

Dit onderdeel komt tegenwoordig in 2 hoofd uitvoeringen voor; een pees voor de “gewone” of recurveboog en een voor een “katrol”- of compoundboog.

Recurve-
boog

Bij een **gewone-** en bij een **recurveboog** wordt gebruik gemaakt van een enkelvoudige pees die met twee lussen aan de uiteinden van de werparmen bevestigd wordt. In het midden van de pees zitten 2 wat dickere windingen of wikkelingen: een (gekleurd) gebiedje in het midden van de pees, dat aangeeft waar de pijl in geklikt (genokt) moet worden.

In de praktijk wordt dit deel, daar waar de meet of nok van de pijl “in klikt” ook wel gemarkeerd door één of twee **nokringetjes**. Sommige zijn **verstelbaar** met losse delen en worden bij aanschaf van de handboog al op de pees gezet.

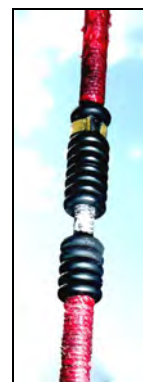
(2de foto) ➡ ➡

Bij een **katrol- of compoundboog** is de pees drie maal langer en is in een speciale constructie op de wielen

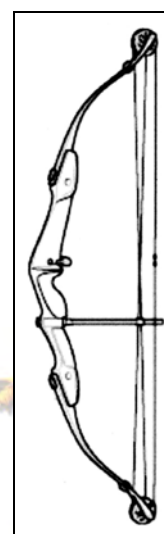
gezet. Het “zetten” van de pees gebeurt al bij aanschaf en kan, afhankelijk van het gebruik én onderhoud, 2 tot 4 jaar meegaan. *Laat dit controleren bij een boogwinkel!*

Nokringen

Verstelbare
nokringen

Compound-
boog

(katrollen)

- Trekkraft

“Trek” Volgens van Dale Groot Woordenboek » het trekken als kracht die op materiaal werkt, en vervolgens de spanning die daardoor erin optreedt.

De trekkraft van de werparmen wordt uitgedrukt in **Engelse pounds, Lbs** (Lb betekend Libra pound. **Lbs** is het meervoud, dus: pounds). Het trekgewicht wordt volgens de **A.M.O.-** standaard (Archery **M**anufactory **O**rganisation) bepaald bij een gestandaardiseerde uitrek lengte van 26,25 inch (= 66,675 cm.). Zo kan men het prestatievermogen van de bogen onderling vergelijken.

Omreken tabel voor afstand:

1 inch naar cm. = 2,54 cm.

1 cm. naar inch = 0,39 inch

1 foot naar cm. = 30,48 cm.

1 cm. naar foot = 0,03 foot

Omreken tabel voor gewicht:

1 Lb. naar kg. = 0,453 kg.

1 kg. naar Lb. = 2,2 Lbs.

Een boog “unster” voor de trekkraft meting

Op de handboog staat aan de voorkant (= de kant waar u tegen aankijkt bij het schieten) van de onderste werparm de trekkracht van de boog, door de fabrikant in Engelse pound aangegeven, bij een trek lengte van 28 inch. Bijvoorbeeld: #20 @ 28".

Dat betekent dat bij een volle trek lengte van 28 inch (ca. 70 cm.) het trekgewicht (de kracht om de pees uit te trekken tot 70 cm.) 20 pound (9,06 kg.) zal zijn. Deze 28 inch wordt gemeten op 26.25 inch (ca. 66,5 cm.) van het nokpunt tot de smalste breedte van het handgreep (dit komt meestal overeen met de hoogte van de pijlsteun) + 1,75 inch (ca. 4,5 cm.).

Een eenvoudige manier om, bij benadering, het trekgewicht vast te stellen.

Voor elke inch (= 2,54 cm.) lengte die je verder of korter trekt, moet je respectievelijk voor het trekgewicht 2 pound (0,906 kg.) optellen of aftrekken.

☞ Bij een handboog van **meer dan 40 pound** (18,12 kg.) trekkracht moet je **3 pound** (1,36 kg.) optellen of aftrekken. Men kan deze kracht ook meten met een "boog unster", een apparaatje dat op basis van een veer werkt en waarbij een aangebrachte schaal aangeeft welke kracht gebruikt wordt.

Het trekgewicht kan variëren van ca. 15 tot 55 pound (6,8 tot 24,92 kg.). In België mag de trekkracht tot 70 pound (= 31,5 kg.) bedragen. Er zijn nog zwaardere recurve- en compoundbogen, maar die zijn vooral bedoeld voor de jacht.

Ze zijn meestal ook niet demontabel en vallen buiten de reikwijdte van dit artikel.

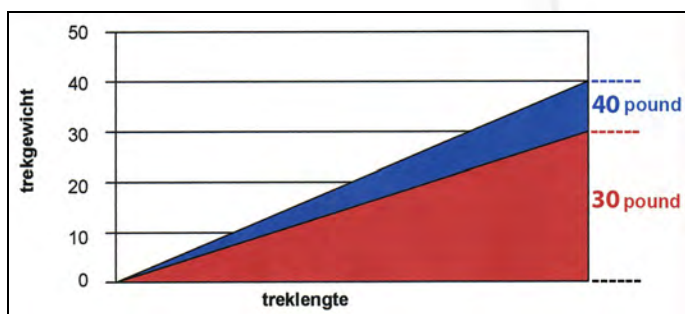
Het middenstuk van een recurveboog is zo gemaakt dat, **in de behuizing** (de z.g. pocket), waar de werparmen ingestoken en/of op bevestigd worden, een schroefmechanisme zit, waarmee men de hoek, waaronder de werparmen functioneren, kan verstellen.

Op een compoundboog zit dit schroefmechanisme ook. Zo kan men het trekgewicht van de boog en het werpvermogen ongeveer 10 % laten variëren. Dit blijkt een uitgelezen hulpmiddel te zijn bij het **afstellen** van de boog, ook wel het "tunen van de boog" genoemd.

Het is raadzaam om dit bij uw boogwinkel te laten doen!

De trekkracht van een handboog is afhankelijk van hoe ver de boog wordt uitgetrokken. Hier komt het grote verschil tussen recurve- en compoundbogen om de hoek kijken.

- Bij een recurveboog loopt de trekkracht evenredig aan de trek lengte op. Hoe verder je de boog uittrekt, hoe harder je dus moet trekken. De trekkracht van een recurveboog wordt in pounds weergegeven bij een bepaalde uitgetrokken lengte (28 inch). Trek je de boog verder of minder ver uit, dan zal de benodigde kracht dus ook toe- of afnemen.

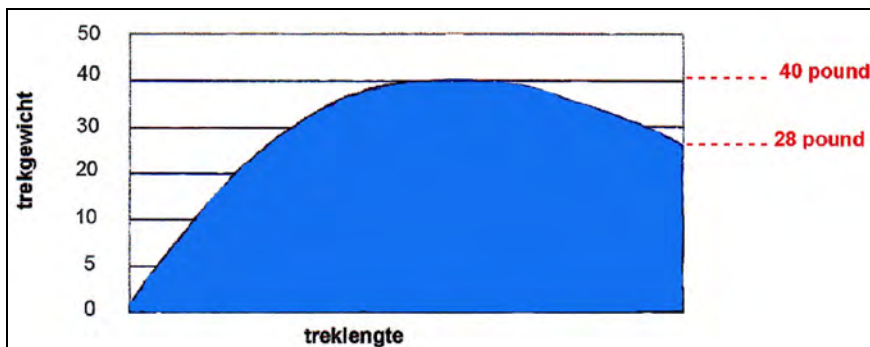

Trekgewicht recurveboog

← Trekgewicht recurveboog van 30 en 40 pound.

- Bij een compoundboog loopt eerst de kracht die je moet zetten op, vervolgens blijft deze gelijk en daarna daalt de trekkracht weer. Dit komt doordat de wielen (katrollen), waar de pees overheen loopt, niet centrisch gelagerd zijn.

De trekkracht van de boog is dan ook niet de trekkracht die je moet zetten op de trek lengte, maar op de maximale kracht die je ergens in het traject van het uitrekken (spannen) van de boog nodig hebt. Dit houdt bij een 40 pound (18,12 kg.) compoundboog in, dat je op de trek lengte van 28 inch (ca. 66,5 cm.) nog maar ca. 28 pound (12,684 kg.) behoeft te trekken (zie figuur hieronder).

Trekgewicht compoundboog

← Trekgewicht compoundboog van 40 pound.

9/ De pijl

“Pijl” Volgens van Dale Groot Woordenboek » dunne, lichte staaf van hout of een andere stof, in een scherpe punt of ronde, platte dop eindigende, bestemd om met een boog naar een doel geschoten te worden.

Benamingen van een “staande wip”-pijl

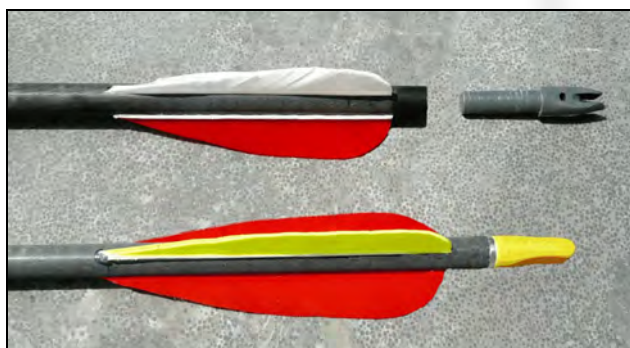
Over **pijlen** is veel te zeggen en te schrijven.

Nog steeds komen er nieuwe snufjes (lees: technische verbeteringen) op de markt.

Bij het schieten op een doel wordt voornamelijk met aluminium pijlen geschoten.

Bij het schieten op de “*staande wip*” worden carbon pijlen gebruikt, maar ook hier zijn vernieuwingen in aantocht. Wij houden het hier dus bij de “gewone” carbon pijl, met een schachtlengte van ca. 80 cm. en die **niet zwaarder** dan **100 gram** mag zijn.

- De meet of pijlnok

Meet, los en aangebracht

Een **meet** of pijlnok (ook wel “keep” genoemd) zit aan de achterkant in de pijlschacht.

Hij dient om de pijl op de pees in het **nokpunt** “vast” te zetten.

Hij is van kunststof en zo gemaakt dat de pees van de boog goed in de groef past.

Een meet

Meten zijn in verschillende uitvoeringen verkrijgbaar, afhankelijk van de schachtdiameter en de peesdikte. De meet moet dezelfde diameter als de pijlschacht hebben om naadloos in de pijlschacht op te kunnen gaan. Belangrijk is dat de meet op (grote) afstand te zien is, omdat het voor kan komen dat de meet uit de pijlschacht valt als de pijl vol tegen de prang komt. (groene meet op gras ??) Als de meet in de pijl zit dient de indexveer haaks op de bovenkant van de pijlschacht te staan als je de meet in het nokpunt (= de uitsparing) in het midden van de pees hebt geklikt.

- De veren

Er worden twee soorten **veren** gebruikt:

2 kleuren veren en de gele indexveer

- **Natuurveer:** gemaakt van katoen- of ganzenveren.

- **Kunststofveer** (plastic): harde of zachte kunststof veren.

Bij het schieten op de “*staande wip*” worden hoofdzakelijk kunststofveren gebruikt. De kunststofveren hebben het voordeel dat ze geen vocht opnemen en dat ze minder weerstand bieden omdat ze zo dun zijn.

Veren aan de onderkant op de pijlschacht hebben een dubbele rol:

a/ het compenseren van het pijlevenwicht ten opzichte van de pijldop.

b/ het sturen én stabiliseren van de pijl tijdens de vlucht.

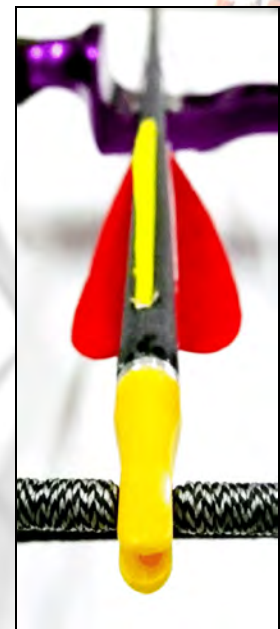
Er wordt met **2 kleuren** veren gewerkt. Dit is gedaan om de pijl gemakkelijker (lees: sneller) haaks op de pees te kunnen aanbrengen als men de pijl wil vastklikken.

De ene veer, de **indexveer**, met een andere kleur (hier geel →), staat nu naar boven gekeerd. U neemt de pijl zo vast dat de veren links en rechts, van dezelfde kleur, tegen de pijlschacht zichtbaar zijn. Dus 2 dezelfde kleuren, links en rechts schuin naar beneden, en 1 kleur (index) recht naar boven.

Mochten één of meerdere veren versleten of stuk zijn dan kunt u deze ook zelf vervangen. Probeer de oude lijm zoveel mogelijk te verwijderen met een niet al te scherp mesje. Reinig de pijlschacht en de hechtkant van de nieuwe veer met alcohol. Breng wat speciale verenlijm (bij de booghandelaar) op de nieuwe veer aan en druk deze op exact dezelfde plaats op de pijlschacht terug.

Mocht u zelf een “veren zet-apparaatje” hebben dan werkt dit gemakkelijker.

Een goede “boogshop” is nog nauwkeuriger i.v.m. materialen!

Stand veren:
indexveer boven bij
een genokte pijl

- De pijlschacht

De pijlschacht kan van verschillende materialen gemaakt zijn.

Houten, conische pijl met groene indexveer

Vroeger:

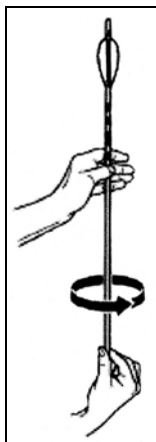
- **Riet:** de primitieve volkeren gebruikten een stevig riet, soms uit noodzaak.
- **Hout:** ceder, beuk of essen. Deze liep meestal conisch (kegelvormig) uit.

Tegenwoordig:

- **Kunststof** van diverse samenstellingen (bij "staande wip").
- **Glasvezel:** deze vezels worden in kunstharsen gedrenkt (bij "staande wip").
- **Carbon** (bij "staande wip").
 - De diameter van pijlen voor de "staande wip" ligt tussen de 8 en 12 mm. Ø.
 - De lengte van de pijlschacht is ca. 80 cm.
 - Het gewicht van de pijl: tot 100 gr.
- **Aluminium-carbon:** composiet (= samengesteld) aluminium buis wordt getrokken en daarna voorzien van een koolstof laag (niet voor "staande wip").
- **Aluminium:** holle schacht uit verschillende legeringen aluminium (niet voor "staande wip").
- Pijlen, zwaarder dan 100 gram én pijlen van aluminium schacht en/of met een vulling zijn door de NBvW, KNBBW-FRNAB en de UAANF verboden.
- De pijlschacht moet zo recht mogelijk zijn.

Afmeting pijl- en/of trek lengte

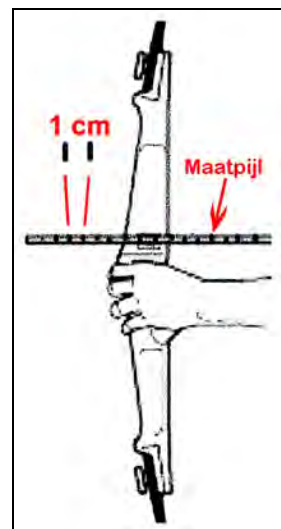
Pijlschacht controle

Het gewicht moet zo laag zijn om zoveel mogelijk energie te kunnen overbrengen voor het voortstuwende van de pijl. Een zwaardere pijl, zoals de "staande wip"-pijl, heeft wel meer massa en blijft langer zijn snelheid volhouden. Zijwind brengt een zwaardere pijl tevens moeilijker uit zijn koers.

Controleer het zuiver-recht zijn van de pijlschacht door deze, als in links getoonde afbeelding, in de hand rond te draaien. De schacht mag hierbij niet wegdraaien of verticaal heen en weer bewegen. **Alle pijlen van één schutter kunnen het best identiek zijn, dat wil zeggen: allemaal even zwaar, even lang, dezelfde pijldop, meet, veren én dezelfde doorsnee van pijlschacht hebben.** Dit om steeds een **constant schot** te kunnen (blijven) reproduceren. Dus ook als uw pijl eens breekt of de dop kapot is en u een andere pijl moet nemen!

- De maatpijl - trek lengte

Voor elke individuele schutter moet de trek lengte van al zijn pijlen gelijk zijn. Dit heeft te maken met zijn armlengte. Deze lengte wordt gemeten vanaf de meetgroef van de meet tot aan het einde van de pijlschacht, net vóór de dop. Deze trek lengte moet voor elke schutter **individueel** gemeten worden, omdat niet elke schutter even ver uittrekt. De beste methode om zijn trek lengte te meten is het gebruik van een **maatpijl**. Dit is een pijlschacht met indelingen in centimeters erop. De schutter moet enkele keren de boog met de maatpijl spannen om zo het gemiddelde ofwel de exacte trek lengte van zijn pijl te vinden en zodoende zijn pijllengte, bij (nieuwe) aanschaf, te weten.

Maatpijl

- De pijlsteun

Pijlsteun

De pijlsteun is een van dun staal draad gemaakt accessoire, dat dient om de pijl aan de bovenzijde "vast" te houden.

Doordat de pijl verticaal naar boven wijst, als men heeft aangelegd, zou deze met de wijsvinger lichtjes tegengehouden moeten worden. Doet men dit niet goed (drukken) dan kan de pijl, bij het verlaten van de boog, in een verkeerde richting "geduwd" worden. Bij het voorbijkomen van de indexveer kan in de top van de wijsvinger ook een

Pijl in de pijlsteun

sneetje ontstaan, doordat de veer, die meestal van een plastic materiaal is gemaakt, in de vinger kan snijden. De **pijlsteun** verhindert dat, omdat door het gewicht van pijl + pijldop aan de bovenkant, de pijl bij het uittrekken van de pees niet uit de veren van de pijlsteun kan vallen en men de vinger hiervoor niet hoeft te gebruiken. Door té veel buigen van de staal draad kan de pijl ook een verkeerde richting aannemen. Bij aanschaf worden de stalen veren "ingesteld" op de pijlschacht dikte. Het is dus zaak dat de pijlsteun stevig én haaks geplaatst is en dat de metalen veren niet al te strak staan.

En **let op!**: laat de veren, *na instelling in de "boogshop"*, zoveel mogelijk met rust.

- De pijldop of hoorn

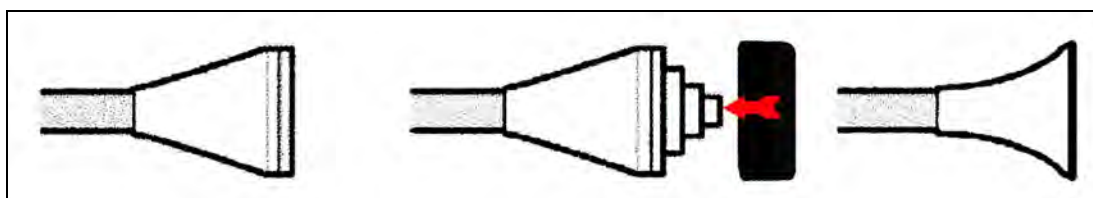
Diverse doppen

De **pijldop**, die gebruikt wordt bij het schieten op de “*staande wip*”, kan qua vorm en door het gebruik van dunnere of dikkere pijlschachten, wel wat afwijken. De diameter van het raakvlak is dan niet altijd hetzelfde. Deze moet **voor senioren** tussen minimaal 22 en maximaal 28 mm. Ø liggen.

Meestal wordt geschoten met pijldoppen van 25 mm. Ø of nét zo groot als een muntstuk van € 2,00.

De **jeugdleden** schieten met pijldoppen van 18 mm. Ø minimaal. De pijlschacht wordt in de pijldop gedrukt of gelijmd. Bij het erin drukken doet een enkel stukje van een elastiekje, dat gelijktijdig

mee geschoven wordt, “wonderen” voor wat betreft de stevigheid. De **bovenkant** van de pijldop of hoorn moet **volledig vlak** zijn. Als de pijldop erop kan worden geschroefd moet de schroefkop volledig verzonken zijn.

Diverse pijldoppen voor de “*staande wip*”

10/ Schiettechniek

- De opbouw

De sleutel tot het goed boogschieten is **herhaling**; door keer op keer hetzelfde te doen! En dan niet zomaar schieten: nee, het steeds herhalen van dezelfde, zijwaarts gebogen houding, de stand van de voeten, boogarm, peesarm en peeshand, de houding van het hoofd, het oog en de pijl. Dit is de enige manier om het boogschieten op de “*staande wip*” goed onder de knie te krijgen.

Op geen andere manier kan men zich deze vaardigheid eigen maken.

Oefen en schiet dus zo vaak als je kunt!

- We praten over de boog en de pees. Alles wat aan de **boogzijde** zit, (= de kant van de arm waarmee men de boog omhoog en vasthoudt) heet **booghand, boogarm, boogbeen en boogvoet**. Alles wat aan de **peeszijde** zit, (= de kant van de hand én arm waarmee men de pees spant) heet **peeshand, peesarm, peesbeen en peesvoet**.

- De hand waarmee de pees wordt aangetrokken (= peeshand) is **bepalend** om te weten of men een **links-** of **rechtshandige schutter** is.

- Met welke peeshand trek je de pees aan, links of rechts?

Dit wordt voornamelijk bepaald door de **oog-dominantie**.

Als het rechteroog overheerst, dan behoor je een rechtshandige boogschutter te zijn.

- Hoe kom je daar achter?

Wijs met een wijsvinger naar een bepaald doel boven je hoofd.

Beide ogen zijn hierbij geopend. Sluit nu één oog en kijk of je wijsvinger de neiging vertoont af te wijken van het punt waar je naar wijst. Als je vinger zich verplaatst, dan is het oog dat je gesloten had jouw dominante oog. Probeer het opnieuw, maar dan met het andere oog gesloten. De vinger behoort nu naar dezelfde plaats te blijven wijzen. Sommige mensen hebben géén dominant oog, beide ogen zijn dan even sterk. In dat geval is het, voor diegene die normaal rechtshandig is, het beste met de rechterhand (is dus zijn peeshand) te schieten en omgekeerd voor linkshandigen.

• Richt men nu met één of met beide ogen? Dit is een persoonlijke voorkeur.

Als men met het **rechter oog** het best kijkt (dominant rechter oog) dan houdt men de boog met de **linker booghand** vast en trekt men met de **rechter peeshand** de boog aan.

Men gebruikt hier dus een **rechtshandige boog** (meest voorkomend).

Bij een beter **linker oog** (dominant linker oog) houdt men de boog met de **rechter booghand** vast en trekt men met de **linker peeshand** de boog aan.

Men gebruikt hier dus een **linkshandige boog**.

Het “kijkende oog” bevindt zich dus het dichtst bij de pijl.

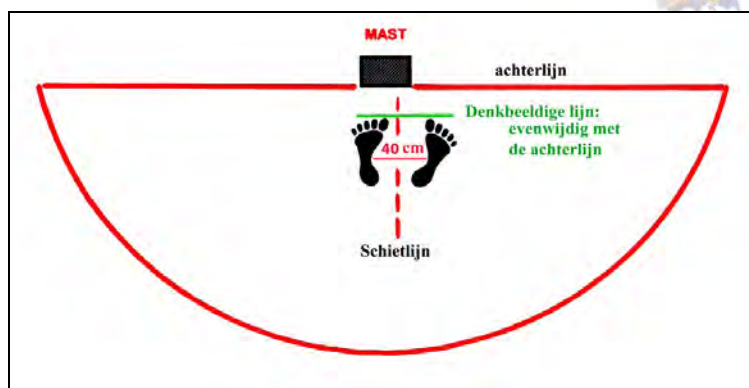
Is er géén dominant oog dan telt meestal het gegeven of men links- of rechtshandig is. De “boogzaak”, waar men de boog aanschaft, zal u hierin zeker adviseren.

- De schiethouding

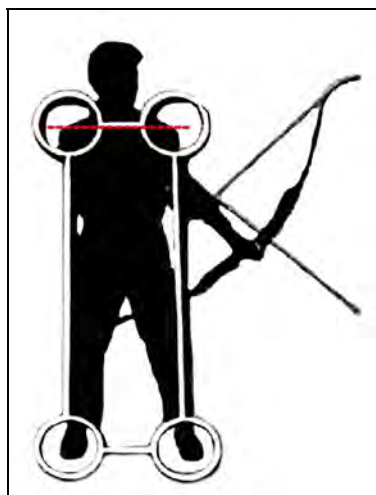
• Een **goede houding** ligt ten grondslag aan een goed schot.

Zeker bij zijwind!

Ga op 30 tot 90 cm. uit de wipmast recht onder de prang staan, met de neuzen van uw schoenen op een “denkbeeldige lijn”, die gelijk loopt met de achterlijn (zie tekening hiernaast en hieronder).

Stand voeten onder de “staande wip”

De “1ste basishouding”

1/ Sta rechtop én ontspannen. Zet de voeten ca. 40 cm. uit elkaar zodat ze recht onder de schouders staan.

(zie 1ste basishouding).

2/ Zet de rechtervoet iets schuin naar buiten.

3/ Leg de pijl in de boog door deze in de pijlsteun te leggen en klik de inkeping van de pijlnok (= meet) over de pees tussen de nokpunten. Houdt met de booghand (links) de niet gespannen boog, mét de aangeklikte pijl, links van u, met de booghand schuin naar beneden.

Het is belangrijk dat de pijl niet té los of té vast op de pees zit.

Voetlijn

“Basis stand”

Controleer dit door de aangeklikte pijl naar beneden te laten hangen en terwijl deze aan de pees “vastzit” een lichte tik op de pees te geven. De pijl behoort dan niet van de pees te vallen.

☞ Dit is de “1ste basishouding” en het uitgangspunt bij het schieten op “staande wip”.

4/ Vanuit deze “1ste basishouding” heft u in één vloeiende beweging de **boogarm** (links) naar boven, tot de boog **horizontaal** boven uw hoofd komt. Voeten én benen mogen hierbij **niet verdraaien**.

De heup “drukt” u iets naar **links**.

De **boogarm** komt, als het ware, bijna “bovenop” het **peesbeen** (rechterbeen) te staan.

Het **boogbeen** staat **strak** terwijl het **peesbeen** (rechterbeen) **iets ontspannen gekromd** staat.

De “2de basishouding” (zie foto hieronder) bij het schieten op “staande wip”.

4 a/ Zorg bij het zijdelings naar rechts weg buigen van het bovenlichaam, voor een goede gewichtsverdeling van het lichaam over de beide voeten.

Het lichaamsswaartepunt dient centraal gehouden te worden.

Houdt bij elk schot een identieke voetpositie aan.

Houdt de schouders zoveel mogelijk **verticaal** ten opzichte van de wipmast.

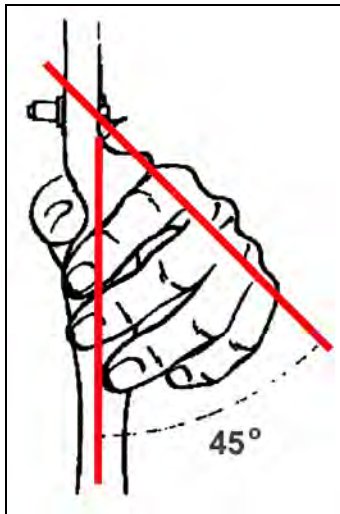
(zie foto's hiernaast →)

Boog + pijl boven het hoofd

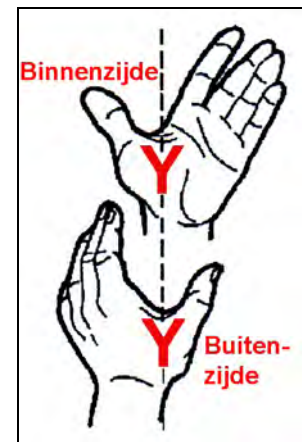
“2de basishouding” + schietlijn

Stand booghand

4 b/ Plaats de knokkels van de booghand onder een hoek van 45° op het booghandvat en controleer of de handgreep prettig en op de juiste manier in de booghand ligt. Controleer of de hand ontspannen is.

“Middellijn” Volgens van Dale Groot Woordenboek » rechte lijn gaande door het middelpunt van een meetkundige figuur of wat daardoor kan worden voorgesteld.

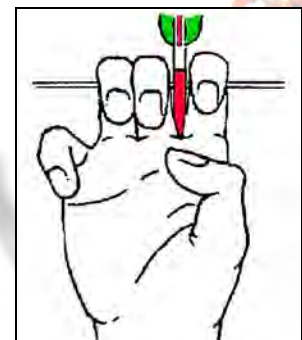
Booghand met Y-as

4 c/ Plaats de booghand op de handgreep van de boog met de **middellijn** van de **Y-as** tussen duim en wijsvinger en in lijn met de middellijn van de boog. Het midden van de handgreep behoort dan te rusten op de basis van de duimspier (muis). Tijdens het spannen wordt de druk op de duimspier overgedragen op de boogpols en zo weer op de boogarm. De duim en de vingers van de booghand dienen ontspannen te blijven en de vingers zijn met een lichte kromming rond de bovenkant van de handgreep gekruld. Hiermee wordt voorkomen dat de boog uit de booghand wipt als de pees gelost wordt. Wij behoeven op deze wijze dus ook géén **“polssling”** (zie pag. 47) te gebruiken.

4 d/ Uitgaande van het gegeven dat we met een rechtshandige schutter te maken hebben pakt men de pees met de rechter wijs-, middel- én ringvinger van de peeshand vast.

De wijsvinger zit rechts van de meet en de middel- en ringvinger zitten links van de meet. Krom de vingers van de peeshand om de pees (zie tekening rechts), zodat de pees achter het eerste gewricht van alle drie de vingers rust. Sommige boogschutters geven de voorkeur aan het schieten met de pees vóór de gewrichten, dus tegen de vingertoppen. De achterliggende gedachte is dat op deze manier de pees beter gelost kan worden. In feite verlangt dit, om het goed te doen, een goede spierbeheersing van de peeshand. Ook zijn er schutters die met de wijs- en middelvinger de pees trekken.

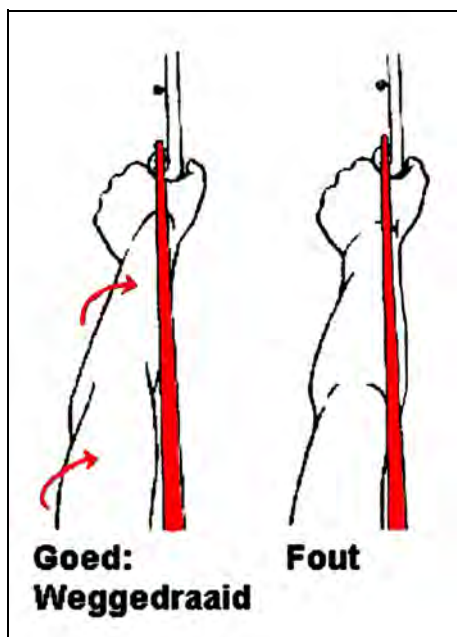
Tegenwoordig is men van mening dat een diepere greep van de peeshand op de pees minder kracht vraagt (meer ontspannen is) en daardoor een zuivere lossing tot gevolg heeft.

Stand van de vingers

4 e/ Zorg dat er voldoende speling tussen de wijs- en de middelvinger van de peeshand en de meet is, zodat de vingers de meet niet raken (hiermee wordt het “knijpen” van de meet voorkomen). Een gevolg van het knijpen in de meet is, dat de pijl tijdens het spannen van de pees zijwaarts tegen de winding (serving) van de pees getrokken kan worden.

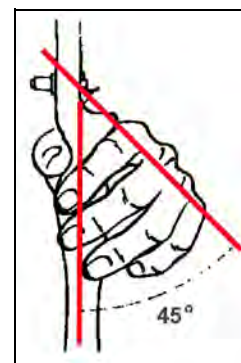
Nokringen kunnen dit voorkomen (zie pag. 26).

Stand boogarm

4 f/ De boogarm is een van de meest kritische onderdelen bij het schieten. De boogarm moet tijdens het schieten stabiel en vast zijn. Om de kracht op te brengen dient de schutter de boogarm zoveel mogelijk verticaal op de schouder te plaatsen (zie pag. 37), nadat de romp wat zijwaarts gekanteld is. Uitgangspunt is de wipmast, waarmee de boogarm, zoveel als mogelijk, evenwijdig moet zijn. Houdt de **elleboog** van de peesarm zoveel mogelijk **recht onder** de pijl.

4 g/ Deze houding moet niet geforceerd zijn. De booghand staat op 45° op de handgreep en tegelijk draait men de boogarm iets **naar rechts** (binnen).

Booghand

Door deze draaiing wordt de elleboog van de boogarm én de boogonderarm dus weggedraaid uit het centrum!

Hierdoor haalt men de boogarm **uit de lijn** die de pees zal volgen bij het lossen. Deze “arm stand” zal ervoor zorgen dat de pees een ongehinderde en vrije doorgang heeft én men geen schaafwond of blauwe plek(ken) op de boogonderarm oploopt. Een afdoend hulpmiddel tegen deze blauwe plek(ken) is het dragen van een **armbescherm** (zie pag. 42), welke gemaakt is van leer, metaal of hard plastic.

4 h/ Het voorbereiden van het schot is de gelegenheid om de basisprincipes op de juiste manier toe te passen, de boog en de pees op de juiste wijze vast te pakken en je te ontspannen voordat je daadwerkelijk gaat schieten. Door te ademen met de buik haalt men goed lucht in de longen en wordt het hart niet samengedrukt zoals bij borstademhaling. Neem de schiethouding aan. Adem in bij het uittrekken van de pees en houd de adem even vast tijdens het richten tot na het lossen van de pijl. Dus lang richten heeft niet zoveel zin, mits men de ademhaling **aanpast!**

4 i/ Controleer, **nét** voor het richten, nogmaals of de pijl goed in de pijlsteun zit.

Er is maar **één manier** voor het spannen van de boog onder de “**staande wip**”: **Span de boog pas** als deze zich in **horizontale positie** boven het hoofd bevindt.

Men spant de boog dus **nooit vooraf** om hem daarna in gespannen stand naar boven te draaien! Dit vooral in verband met de **VEILIGHEID** (tussentijds loslaten).

5/ Nu trekt u de pees met de **peeshand** aan tot het door u bepaalde **referentiepunt**.

De “**3de basishouding**” bij het schieten op “**staande wip**” (zie foto's hieronder).

“Referentiepunt” Volgens van Dale Groot Woordenboek » naar punt verwijzend.

“Ankerpunt” Volgens van Dale Groot Woordenboek » punt aan de ankerhand, vast punt.

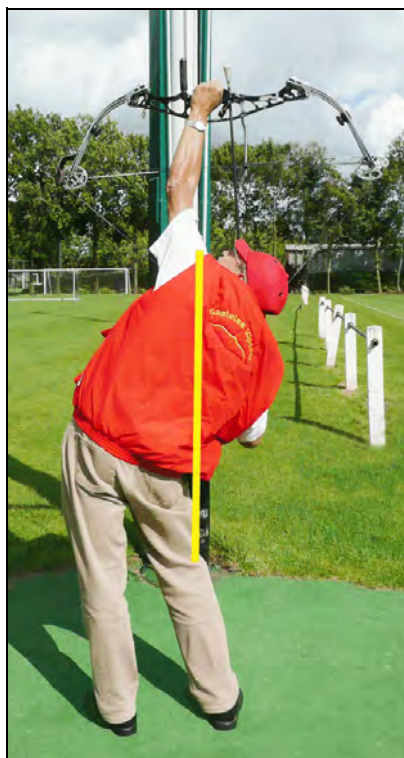
5 a/ Het “**ankerpunt**” is de plaats waar de vingers van de peeshand zich bevinden bij een uitgetrokken pees.

Dit is een punt **tussen** de onderkant van het oog en de bovenkant van de schouder.

Dit is dan het **referentiepunt** (zie pag. 38).

De pees mag het gezicht niet raken. Na verloop van tijd zal de schutter daar een **vast referentiepunt** vinden!

Het nut van dit “ankeren” is om een steeds reproduceerbare positie te verkrijgen van elk schot, waardoor men **constanter** gaat schieten.

“Basishouding” met uitgetrokken pees

“3de basishouding”

5 b/ Doordat de pees bij een “uitgetrokken compound boog” veel minder trekkracht vraagt kan de **booghand** en de **boogarm** beter stil en stabiel gehouden worden.

Met de **rechter peeshand** wordt de pees naar het **referentiepunt** getrokken, zoals hierboven omschreven. Men gaat dan voor: “**het ankeren**” van de peeshand.

- Het schieten

Houdt de boog in de booghand horizontaal boven het hoofd. Trek met de **peeshand** (rechts) de pees met de pijl tussen uw wijs-, middel- en ringvinger van de **peeshand** uit tot het door u gekozen “anker- c.q. referentiepunt” ergens tussen de onderkant van het oog en de bovenkant van de schouder.

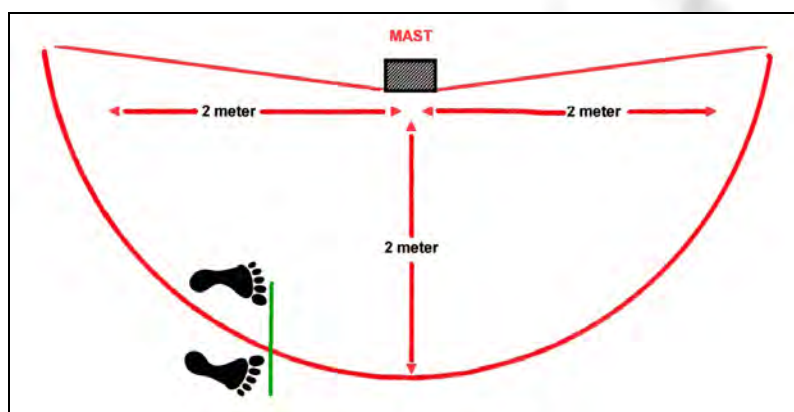
Houd uw **boogarm** (links) **gestrekt** en de **peesarm** (rechts) zoveel mogelijk recht naar beneden (één lijn).

Met de pijldop zoekt u naar uw **volgende referentiepunt** (één van de vogels) in de prang. Houdt de boog goed stil en richt, **over of naast de pijl**, op het doel in de prang. Los de pijl als u denkt dat deze op zijn doel is gericht. Laat de pees, als u de pijl lost, niet onder de vingers van de peeshand vandaan “rollen”. Dit voorkomt rollen van de pees en daardoor een ernstige “lofout”, die door de kracht van een compound boog zeer resoluut afgestraft wordt. Door de pees in een naar onder trekkende beweging te lossen ontstaat dit roleffect.

Door de peesvingers licht te ontspannen duwt de pees zelf, door de opgebouwde spankracht, de vingers weg!

Kiezen referentiepunt in de prang

Uiterste stand van de voeten

Als een schutter verder onder de “*staande wp*” vandaan wil staan moet hij rekening houden met een **gemarkeerde cirkel** van 2 meter Ø, waarvan de wipmast het **middelpunt** is. Meestal wordt dit aangegeven door een (kunst)grasmat, grint- of gravellaag.

De schutter staat normaal met **twee voeten** in deze cirkel. (zie tekening hierboven)

De uiterste stand is met één voet in de cirkel en één voet erbuiten.

☞ Verder mag het lichaam, been, voet en/of de arm **de wipmast niet raken** tijdens het richten én het lossen van de pijl. De “Commissaris van orde” dient hierop te letten en de schutter, zo nodig, op deze fout te wijzen.

- Wat wél en niet mag worden gebruikt bij de “staande wip”

- Hulpmiddelen die wel gebruikt mogen worden bij het schieten op de “staande wip”:

- Vingerbeschermers (vingertab).
- Gewone brillen, mits ze niet zijn uitgerust met microlenzen die gebruikt kunnen worden als hulp bij het mikken.
“**Mikken**” Volgens van Dale Groot Woordenboek » richten op een doel dat men (met een worp of schot) tracht te raken of te treffen, m.n. met een schietwapen.
- Arm beschermers.
- De boog voor onder de “**staande wip**”, welke met de hand wordt getrokken, mag volgens de NBvW voor landelijke schietingen een maximale trekkracht van **70 pound** (= 31,75 kg.) hebben. NBvW, afd. Zuid-Beveland, staat een maximale trekkracht van **55 pound** toe (= 24,95 kg.). In België én Noord-Frankrijk is de maximale trekkracht 70 pound.
- Als men gebruik maakt van een steunstok (zie pag. 25) mag de trekkracht van de boog maximaal **45 pound** (= 20,4 kg.) bedragen.

- Hulpmiddelen die niet gebruikt mogen worden bij het schieten op de “staande wip”:

- Pijlen, **zwaarder dan 100 gram** zijn niet toegestaan.
- Pijlen van **aluminium** en/of met een vulling zijn niet toegestaan.
- **Stabilisatoren**, in het algemeen, zijn op een boog voor de “**staande wip**” niet toegestaan. Door de NBvW is een stabilisator of demper op de boog toegestaan tot maximaal 20 cm. lengte en 4 cm. Ø. In België en Noord-Frankrijk is dit 10 cm. lengte en 4 cm. Ø.
- **Vizieren** op een boog zijn niet toegestaan.
- “**Kissers**” op de pees zijn toegestaan.
- Brillenglas of -glazen voorzien van (**micro**)lenzen die het mikken kunnen beïnvloeden zijn niet toegestaan.
- Het spannen van een boog dient alléén te geschieden als deze horizontaal **boven het hoofd** gehouden wordt.

(zie de Statuten en/of het Huishoudelijk Reglement van de betreffende vereniging/maatschappij)

- Punten waarop men moet letten

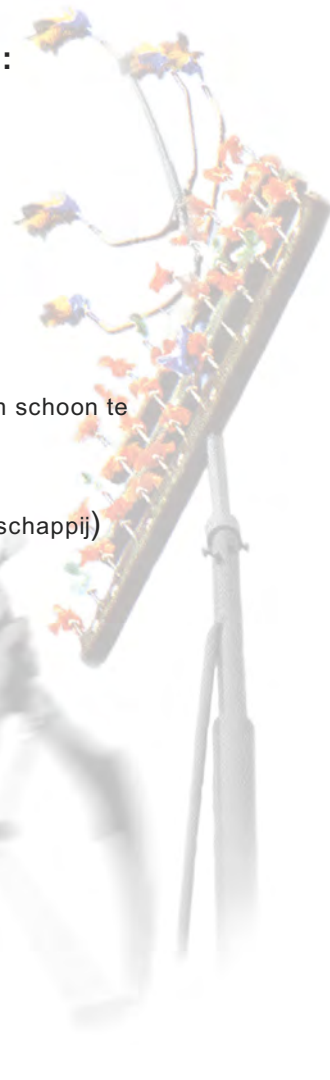
Vóór de (ver)schieting controleert men thuis zijn uitrusting:

- of het middenstuk van de boog niet beschadigd is.
- of de werparmen niet beschadigd zijn.
- of de pees niet beschadigd is en nog goed in de was zit (niet overdreven).
- of de pijldoppen, veren en meten van de pijlen goed zijn en vast op de schacht zitten.
- of de vingertab en de armbeschermer niet beschadigd zijn (indien gebruikt).
- of de cap, **indien verplicht** bij de vereniging/maatschappij, tijdens het schieten op de “staande wip”, niet beschadigd is.
- In België en Noord-Frankrijk is altijd een **Bondskaart** verplicht.
- In Nederland is het bezit van een Bondskaart verplicht bij wedstrijden georganiseerd door de Nederlandse Bond:
 - selectiewedstrijden 4-tallen,
 - Nederlands Kampioenschap: persoonlijk en voor 4-tallen,
 - Koning- én Keizerschietingen: van de districten en van de Nederlandse Bond,
 - Europees Kampioenschap: persoonlijk en voor landenteams.

Vóór de (ver)schieting controleert men thuis zijn “basis-uitrusting”:

• boog	• mesje (niet té scherp)
• foedraal	• vingertab (indien gebruikt)
• pijlen	• armbeschermer (indien gebruikt)
• reparatiesetje	• club cap (indien verplicht c.q. gebruikt)
• losse pijldoppen	• club jack (indien gebruikt)
• losse veren	• kleingeld (afrekening)
• losse meten	
• speciale sneldrogende lijm voor doppen, veren en meten + alcohol (om schoon te maken!)	

(zie de Statuten en/of het Huishoudelijk Reglement van de betreffende vereniging/maatschappij)

11/ Algemeen

- Veiligheid en hulpmiddelen voor de “staande wip”

Een “gewapende” pet

☞ Bij het schieten op een “*staande wip*” komt het belang: “*veiligheid*” wel degelijk aan de orde. Bij het lossen van de pijl is het belangrijk om deze (de pijl dus) na te blijven kijken tot hij in de lucht “draait”; **óók** als er een vogel afgeschoten is. Als de pijldop weer terug naar beneden is gedraaid kunt u zo ongeveer berekenen waar deze de grond zal raken, hoewel deze ook kan “zwabberen”. Bij geen of weinig wind zal de kans groot zijn dat de pijl op ongeveer dezelfde plek terugkomt als waarvandaan u hem “gelost” hebt. Mocht hij u of een ander bij het “landen” raken dan zal de pijldop voor fixe problemen kunnen zorgen.

Vandaar dat het dragen van een beschermende “**stootkap**” of een **bedrijfsveiligheid biedende pet** (zie foto) of helm bij sommige verenigingen/maatschappijen **verplicht** is. De pet is voorzien van een met hard kunststof verstevigd bovendeel, dat daardoor het hoofd, bij een terugvallende, rakende pijl, bescherming biedt. **Ook de andere schutters!**

☞ Als er op het schietterrein géén voorzieningen zijn getroffen om de boog in een rek te plaatsen of er géén ophangmogelijkheid is, dan kan men aan de onderste boogarm een **beschermflap** bevestigen waarop de boog kan worden “weggezet”, zodat de katrol niet vervuild raakt.

Een vingertab

☞ De **vingertab** is meestal van een soepel leer gemaakt.

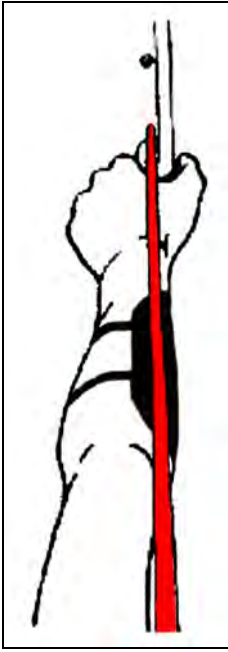
Het leer beschermt tijdens het spannen én lossen van de pijl de toppen van de wijs-, middel- en ringvinger van de peeshand.

De vingertab lijkt niet zo belangrijk, maar hij is dat in wezen wel.

Hij behoedt je voor pijnlijke blaren, die kunnen ontstaan als de dunne pees met grote snelheid langs de vingertoppen van de trekhand schiet of rolt.

Beschermflap voor de katrol

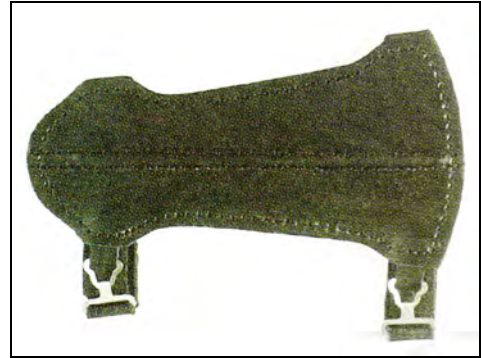
“Verkeerde” stand arm

☞ Het dragen van een **armbeschermer** verhindert, bij een niet ver genoeg *naar buiten gedraaide* boogarm, het directe contact van de pees met de huid van de boogonderarm.

In principe zal bij een goed schot de armbeschermer onaangetroffen blijven.

Indien men de onbeschermd arm in de “schietbaan” houdt kan de pees een flinke bloeduitstorting en/of blaren op de onderarm veroorzaken. Mocht de pees de armbeschermer dikwijls raken dan weet men dat de armstand **niet goed** is en ten koste van de “ideale uitvoering” van het schot gaat. Corrigeer dit, al schietend, zoveel mogelijk tot men de juiste armstand heeft gevonden (zie pag. 36).

Als het goed is heeft men **geén** armbeschermer nodig!

Armbeschermer

- “Overwinteren”

- Composiet-, recurve- en compoundbogen bergt men **liggend** of **hangend** (aan het midden) op in een goed geventileerde, droge omgeving.
- Bij composiet- en recurvebogen moet de pees er altijd **afgehaald** worden (afspannen).
- Wippijlen bergt men **staande** op met de dop naar beneden.
- Heeft men pijlen met **natuurveren** dan deze 1x per jaar even in de stoom van de theepot houden. Zo worden ze weer mooi.
- Pezen licht met speciaal **pezenvet** insmeren, zodat ze niet uitdrogen (boogwinkel).
- Als men zijn composiet- of recurveboog **net heeft opgespannen** (na een tijd niet gebruikt te hebben) **NOOIT** in 1 keer helemaal uittrekken, je hebt dan kans dat hij breekt. Dus olopemd, in stappen, spannen en voorzichtig ontspannen, steeds wat verder. Dit geldt dus niet voor een compoundboog!

- Bij de boogwinkel

Als u naar een boogwinkel gaat is het van belang dat u het volgende weet:

- het type boog dat door u gebruikt wordt.
- links- of rechtshandig schiet.
- de trekkracht van de door u gebruikte boog.
- de lengte en het type van de door u gebruikte pijlschachten en de Ø ervan.
- het type en de Ø van de door u gebruikte pijldopen.
- het type pijlveer dat u gebruikt.
- het type meet dat u gebruikt.
- hoe oud de boogpees is.

- De “Commissaris van orde”

De “**Commissaris van orde**” is door het Bestuur aangewezen om voor, tijdens én na de (ver)schielingen e.e.a. ordelijk te laten verlopen. Hij controleert of de vogels, blokken, koningsvogel en/of de klep goed geplaatst zijn, bepaalt de start van de (ver)schieling en geeft aan wanneer het “voorlaatste schot” gelost gaat worden (vooral bij een avondschielingen, als het donker begint te worden).

Tijdens de (ver)schieling houdt hij ook een oogje in het zeil i.v.m. nakomen van een aantal punten, zoals er zijn: het niet lichamelijk raken van de wipmast tijdens het schieten, het plaatsen van de voeten binnen de voorgeschreven “2 meterlijn” en het vooraf uittrekken van de boog mét een pijl. Hij controleert ook of de vogels van de prang gehaald worden, nadat het “laatste schot” geschoten is.

Bij onderstaande punten zal de “Commissaris van orde” zo nodig het Bestuur inlichten, waarna het Bestuur op kan treden:

Bij een aantal negatieve activiteiten onder de “staande wip” kan het Bestuur sancties ondernemen:

- 1/ Bij het overtreden van **maximale trekgewicht** (55 pound) van de katrolboog zal de betreffende schutter worden gediskwalificeerd en worden de afgeschoten vogels c.q. punten niet uitbetaald en/of bijgeschreven.
- 2/ Bij **constatering** van overgewicht, aluminium en/of opvulling van de pijl en de afmeting van de pijldop, tellen de afgeschoten vogels c.q. punten niet. Bij herhaling wordt de schutter gediskwalificeerd.
- 3/ Als de schutter bij de “staande wip” **buiten de markering** van 2 meter staat tellen de afgeschoten vogels c.q. punten niet. Bij herhaling wordt de schutter gediskwalificeerd.
- 4/ Bij constatering van **berispelijk gedrag**, zoals dronkenschap, enz. zal de schutter door het Bestuur worden uitgesloten van verdere deelname. De eerder afgeschoten vogels c.q. punten vervallen hierbij ook.
- 5/ Als een schutter met een **uitgetrokken boog** andere schutters en/of toeschouwers bedreigt zal hij door het Bestuur onmiddellijk van het terrein verwijderd worden en een schietverbod voor een volledig seizoen opgelegd krijgen. Het Bestuur zal tevens bekijken of het lidmaatschap doorgang kan vinden.
- 6/ Verder worden de Reglementen van de NBvW, KNBBW-FRNAB en UAANF én de Statuten en/of het Huishoudelijk Reglement van de eigen vereniging in acht genomen.

12/ Koningschieten

“**Koning**” Volgens van Dale Groot Woordenboek » (bij schuttersfeesten) **persoon die de eerste prijs behaalt.**

- Het Koningschieten

Tijdens **twee achtereenvolgende** schietingen, op vooraf door de vereniging/maatschappij vastgestelde data, vindt het Koningschieten op de “**staande wip**” plaats. Hierbij wordt bovenop de prang één speciale vogel geplaatst, de “**Koningsvogel**”. De rest van de prang blijft leeg. De pluim van de Koningsvogel is op een grotere blok geplaatst (raakvlak 4 à 5 cm.). Hij, die deze vogel er het meest afgeschoten heeft, mag zich voor dat jaar “**Koning**” van zijn vereniging/maatschappij noemen.

(zie de Statuten en/of het Huishoudelijk Reglement van de betreffende vereniging/maatschappij)

“Nederlandse”
Koningsvogel

13/ Keizer

“Keizer” Volgens van Dale Groot Woordenboek » iemand die drie jaren achtereenvolgend Koning is geweest.

Er is géén specifieke “Keizer”-schieting bij de NBvW. Een schutter die driemaal achtereenvolgens de titel van Koning heeft gewonnen is Keizer bij de vereniging/ maatschappij waarvan hij lid is. De titel **“Keizer”** is **voor het leven!**

In **België** wordt elk jaar een **Nationale Keizerschieting** gehouden: 's zondags vòòr *Pinksteren*. Hierbij schieten de Koningen en Keizers van de diverse maatschappijen tegen elkaar. (zie de Statuten en/of het Huishoudelijk Reglement van de betreffende vereniging/ maatschappij)

14/ De telling

De telling van de punten, welke bij de afgeschoten vogels behoren, wordt na afloop van de (ver)schieting door één persoon (de “rekenmeester”) gedaan. De “rekenmeester” wordt meestal vòòr het aanvang van het schietseizoen door het Bestuur aangewezen.

Er zijn lijsten voor competitieschietingen, feestelijke verschietingen, klos- of klepverschietingen en voor het Koningschieten.

(zie voor de diverse berekeningen en prijzenstelsels het de Statuten en/of het Huishoudelijk Reglement van de betreffende vereniging/maatschappij)

- Lijsten

De competitie

(zie voor de regels het Huishoudelijk Reglement van de vereniging/maatschappij)

Datum schieting: - - 20

Lijst Competitie schieting							
nr	Naam	Hoofdbeleg	Zij beleg	Rechts beleg	Wolven vogel	Sub-Totaal	Totaal
1	Peter Bus						
2	Boel Lambregts						
3	Adrie Heshof						
4	Piet Rijdsijk						
5	Frans Lambregts						
6	Christ van Kalmthout						
7	Wim de Bruijn						
8	Marin Vogel						
9	Cees de Bruijn						
10	Jan Schrauwen						
11	Geert Moerings						
12	Frans Geleyns						
13	Cees van Oers						
14	Jan Derene						
15	Anfoon Mulders						
16	Huub Baart						
17	Adrie Hellemans						
18	Henk van Hommel						
19	Jan Rijdsijk						
20	Lauran Sloop						
21	Ben Buys						
22	Jan de Vugt						
23	Wil van Rijsbergen						
24							
25							
26							
Totalen							
Naar de Penningmeester:							
Schutters:							
Basis bedrag €		(min sub-totaal) - €	= €	: €	=	voegts	

Voorbeeld tellijst

(Ik heb als voorbeeld een van een tellijst genomen zoals die in Oud Gastel (NL) worden gebruikt.

Per vereniging/maatschappij kan verschil zitten in opmaak en gebruik van zo'n wedstrijdlijst.

Ook inleg en uitbetaling kunnen per land, vereniging/maatschappij anders zijn. Het gaat hier om een basis-principe).

De schieting gaat over een aantal “ronden”; d.w.z. de aanwezige schutters schieten, volgens de naamsvermelding op een tellijst, (zie hiernaast) in volgorde één keer hun pijl af. Als iedereen heeft geschoten is de eerste ronde voorbij en begint men, als hierboven omschreven, aan de tweede ronde.

Afhankelijk van b.v. het weer bepaalt de “Commissaris van orde” wanneer de ronde van het “voorlaatste schot” begint.

Een schieting duurt totaal 4 uur.

Bij een feestverschietingen bepaalt het Bestuur de tijdsduur.

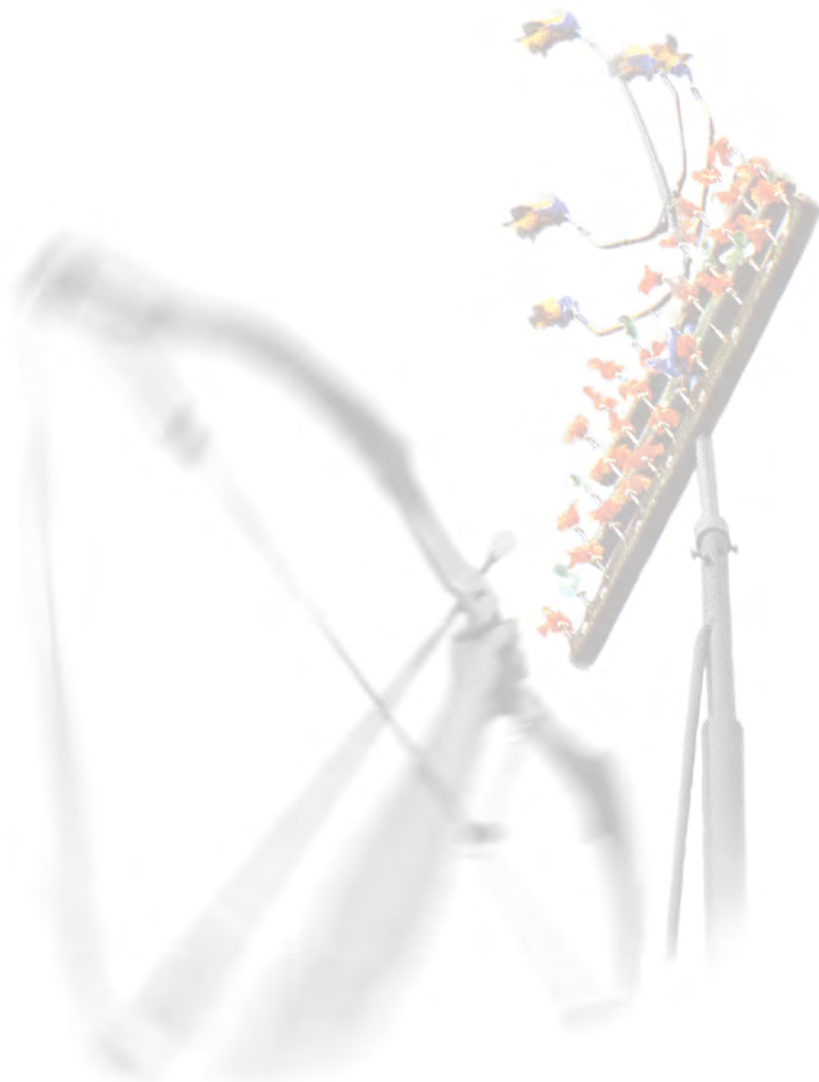
In Nederland wordt er bij het begin van een schietseizoen, met Koninginnedag, een kermis en/of bij de sluitingsverschietsing om prijzen van diverse aard geschoten b.v.: paling, tong, kip, worst, drank of geld.

Verder zijn er ook nog prijsschietingen: **Beschrijfschietingen.**

Dit zijn schietingen of concoursen waarbij geschoten wordt op een volle prang.

Er wordt een inleg gevraagd voor de schieting, waarbij de vogels waarop geschoten wordt vooraf een bepaalde waarde hebben gekregen. De waarde van de vogels is per land, district of sector en per vereniging of maatschappij verschillend.

(zie verder de Statuten en/of het Huishoudelijk Reglement van de betreffende vereniging/maatschappij)

15/ Woordenlijst

Termen voor de “staande wip”

Achterkant van de boog: De zijde van de uitgetrokken boog, die u als schutter niet ziet.

Ankeren: De peeshand bij volledige trek lengte van de pees een vaste plaats (ankerpositie) tussen het oog en de bovenkant schouder laten innemen (zie pag. 37).

Ankerpositie: Een vast punt tussen een oog en bovenkant schouder, waarnaar de pees en/of vingers van de peeshand wordt getrokken en, voordat de pijl gelost wordt, een ogenblik vastgehouden (geankerd) wordt (zie pag. 37).

Armbeschermer: Beschermingsmiddel voor de boogarm. Meestal gemaakt van leer, metaal of plastic.

Barebow: (schone boog) Een boog zonder vizier, richtapparatuur of onderdelen zoals losse vizier en stabilisatoren.

Boogarm: Arm waarmee de boog omhoog gehouden wordt (zie pag. 32 en 42).

Boogbeen: Been aan de boogarm zijde (zie pag. 32).

Booghand: De hand van de boogarm, waarmee de boog vastgehouden wordt (zie pag. 32).

Boogunster: Een toestel om het trekgewicht (trekkracht) te meten (zie pag. 26).

Boogvoet: voet van het boogbeen (zie pag. 32).

Bracer: Zie armbeschermer (zie pag. 36).

Creep: Het langer worden van de pees na lange tijd in gebruik te zijn en ouder worden (rek).

Crest(ing): Gekleurde markeringen en/of tekst op de pijlschacht.

Composiet boog: Driedelige boog met 2 losse kunststof werparmen. Wordt handmatig gespannen (zie pag. 22).

Compound boog: Boog met excentrische katrollen en kabels waarmee een groot booggewicht met een laag trekgewicht tot volle trek gerealiseerd kan worden (zie pag. 23).

Demper: Stabilisator om de maximale uitwijking uit de ruststand bij een trillend voorwerp (boog) weg te halen (zie pag. 39).

Flatbow: Eendelige boog met brede, platte werparmen. Wordt handmatig gespannen (zie pag. 21).

Fletch tite: Een heldere lijm om de veren op de schacht te plakken. De lijm kan ook gebruikt worden om de nok of meet te lijmen. De lijm droogt snel maar blijft enigszins elastisch genoeg om herhaaldelijk de schokken en trillingen op te vangen. Ook voor het plakken van de pijldop op de pijlschacht.

Greep: De plaats waar de boog met de booghand wordt vastgehouden (midden).

Indexveer: De natuur- of kunststof veer die haaks, ten opzichte van de meet, op de schacht is aangebracht en een andere kleur heeft dan de 2 “zij-veren” (zie pag. 29).

Kisser: Een kunststof ringetje dat boven het nokpunt op de pees is aangebracht en als extra ankerpunt dient dat tussen de lippen wordt genomen (gekust wordt). Mag niet worden gebruikt bij de “staande wip”.

Klikker: Een metalen of kunststof onderdeel. Maakt een klikkend geluid als de pijl passeert bij een volledige trek lengte. Bij het schieten op de “staande wip” verboden.

Lamineren: Het aanbrengen (verlijmen) van meerdere lagen (lamellen) op elkaar van werparmen.

Longbow: Eendelige, ca. 1.80 meter lange, traditionele boog uit één stuk. Wordt handmatig gespannen (zie pag. 21).

Lossen: De pees loslaten, het schieten van de pijl.

Lus: Tot een oog gedraaid deel aan de uiteinden van de pees, om daarmee de pees aan de werparmen te kunnen bevestigen.

Nok: (meet) Het losse kunststof einde van de pijl, voorzien van een gleuf (inkeping) om de pijl op de pees “vast te klemmen”. Dit deel wordt in de pijlschacht vastgelijmd (zie pag. 26).

Nokpunt: Het punt op de pees waar de nok van de pijl “vastgeklemd” moet worden, aangegeven door ringetjes van metaal of door draadverdichtingen (windingen). (zie pag. 26)

Peesafstand: (spanhoogte) De afstand tussen pees en handgreep (of pressure button) van de boog.

Peeswikkelingen: Draadwindingen (bezettingen) aan het eind en/of in het midden van de pees om het rafelen tegen te gaan (zie pag. 26).

Peesarm: Arm waarmee de schutter de pees aantrekt (zie pag. 32).

Peesbeen: Been aan dezelfde kant als de trekarm (zie pag. 32).

Peeshand: De hand van de peesarm, die de pees naar het ankerpunt trekt (zie pag. 32).

Peesvoet: De voet van het trekbeen (zie pag. 32).

Pijldop: Een kunststof platte dop die op de pijlschacht wordt bevestigd en een raakvlak van 22 tot 28 mm. Ø heeft. Gebruikt bij wipschietpijlen (zie pag. 32).

Pijlsteun: (pijloplegger) Een starre of verstelbare, verende steun waarin de pijl ligt en het gewicht van de pijl opvangt en deze op zijn plaats houdt. Bij de “*staande wip*” wordt de pijl enigszins “geklemd” tussen 2 veertjes (zie pag. 31).

Pivot point: (draai/kantelpunt) Het diepste punt in de handgreep van de boog waar de afstand pees – handgreep het grootst is en tevens beschouwd kan worden als de plaats waar de krachten/reacties op de boog uitgeoefend worden. Het feitelijke middelpunt van de boog.

Plukken: De beweging van de peeshand waardoor de pees, tijdens het lossen, van het ankerpunt weggetrokken wordt (vergelijk plukken van een gitaarsnaar).

Polssling: Lus van leer (koord) om de boog en pols; zodat de boog niet uit de geopende booghand kan vallen na het lossen (bijna nooit gebruikt bij de “*staande wip*”). (zie pag. 35)

Recurve boog: Een boog waarvan de einden (toppen) van de werparmen van de boog van de schutter afgebogen (weggebogen) zijn (zie pag. 22).

Rechtshandige / linkshandige boog: Een boog waarvan de greep, pijl én de pijlsteun, ten opzichte van het gezicht (kijkrichting) van de schutter, respectievelijk links of rechts zit.

Net andersom dus (zie pag. 24).

Rekenmeester: Persoon die de uitslagen van de diverse (ver)schietingen berekent.

Robin Hood: Een handboogschutter en bandiet die volgens de legende leefde in het woud van Sherwood, in de buurt van Nottingham (Engeland). Van hem wordt gezegd dat hij onovertrefbaar was in het hanteren van de pijl en boog en zelfs in staat was een pijl die reeds de roos getroffen had te splijten. Ook beroofde hij de rijken van hun geld om dit aan de armen te geven.

Serving: Omwikkelingen in het midden van de pees (zie ook windingen). (zie pag. 26)

Snapshotting: Het schieten of lossen van de pijl waarbij nauwelijks de tijd genomen wordt om zorgvuldig te richten.

Spine: De stijfheid of buigzaamheid van de pijl.

Stabilisatoren: een combinatie van stangen en gewichten, op een boog gemonteerd, om ongewenste trillingen en torsies te uit te schakelen. Bij het schieten op de “*staande wip*” zijn ze verboden.

De NBvW staat alléén dempers tot 20 cm. lengte en 4 cm. Ø toe.

In België en Noord-Frankrijk mogen de dempers tot 10 cm lengte en 4 cm. Ø zijn.

Stand: De stand van lichaam en voeten in relatie met de schietrichting (zie pag. 33).

Steunstok: Hulpmiddel om een boog te kunnen spannen, maar waarbij de schutter de kracht niet meer heeft om dit geheel zelf te doen (zie pag. 25).

Tiller: De balans (evenwicht van krachten) tussen de beide werparmen van de boog.

Trekkraft: Het gewicht (de kracht) die de boogschutter moet aanhouden om de pees op volle trek te houden (zie pag. 26).

Treklengte: De afstand vanaf de handgreep van de boog tot de pees bij volledige spanafstand.

Veren: Natuur- of gekleurde plastic “veren” die onderaan de pijlschacht zijn aangebracht (zie pag. 29).

Verenplakker: Een apparaatje dat wordt gebruikt om de pijl in een bepaalde stand vast te houden om de veren op de juiste plaats te kunnen plakken en te laten drogen (zie pag. 29).

Vingertab: Een bescherming voor de vingertoppen en huid van de peeshand tegen het schaven door het herhaald bewegen van de pees langs de vingers (zie pag. 41).

Voorzijde van de boog: De zijde van de uitgetrokken boog waar u als schutter tegenaan kijkt.

Werparm(en): De buigzame delen van de boog waarin de energie voor het schieten van de pijl vastliggen (zijn opgeslagen).

Windingen: Plaatsen van de pees die omwonden zijn met een dunne draad om zo een lus te maken (eindlussen) of de pees in het midden stevigheid te geven, dan wel de draden bijeen te houden.

Tussen deze laatste windingen (serving) ligt ook het nokpunt. (zie ook: serving)